

นโยบายต่างประเทศของจีน ในสมัยประธานาธิบดีสี จิ้นผิง ต่อกรณีพิพาททะเลจีนใต้

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ
คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2566

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

CHINA'S FOREIGN POLICY UNDER XI JIN PING ON DISPUTES OVER SOUTH CHINA SEA

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in International Relations
Department of International Relations
Faculty of Political Science
Chulalongkorn University
Academic Year 2023

หัวข้อสารนิพนธ์

นโยบายต่างประเทศของจีน ในสมัยประธานาธิบดีสี จิ้นผิง
ต่อกรณีพิพาททะเลจีนใต้

โดย

ว่าที่ พ.ต.ต.หญิงศิวลักษณ์ ไส้เลิศ

สาขาวิชา

ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

พงศ์พิสุทธิ์ บุชบาร์ตัน

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต

คณะกรรมการสอบสารนิพนธ์

.....
(ณัฐนันท์ คุณมาศ)

ประธานกรรมการ

.....
(พงศ์พิสุทธิ์ บุชบาร์ตัน)

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

.....
(ธีวรินทร์ สุพุทธิกุล)

กรรมการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

6480136224 : MAJOR INTERNATIONAL RELATIONS

KEYWORD: china foreign policy, XI JINPING, disputes over south china sea

Siwaluck Lailers : CHINA'S FOREIGN POLICY UNDER XI JIN PING ON DISPUTES OVER SOUTH CHINA SEA. Advisor: Pongphisoot Busbarat

This study aims to China's foreign policies during the presidency of Xi Jinping, particularly in the "South China Sea dispute", to conclude that whether the United States is a primary factor in China's decision-making regarding its foreign policies in the South China Sea dispute. This study considers events from Xi Jinping assuming the position of President of China up to the present day. During the presidency of Xi Jinping, China's foreign policy in the South China Sea dispute found that the role of the United States as an external regional player not directly involved in the South China Sea dispute, but choosing to participate in the region in terms of cooperation in diplomacy, military involvement, and other factors . That has been significant reasons for China's more assertive responses to the South China Sea dispute. China perceives the United States as the primary factor in interfering with China's power expansion in the Asia-Pacific region, reducing the confidence of countries in the Asia-Pacific region towards China. Consequently, China has chosen to bolster its military presence in the South China Sea, asserting its dominance in the area through the construction of artificial islands and various military exercises, in order to demonstrate its power in the region and to undermine the influence of the United States in the Asia-Pacific region.

The ultimate goal of China is to rise as a new superpower. Therefore, the relationship between the superpower countries is to seek opportunities to gain superiority over its rivals. The state aims to achieve ultimate sovereignty, superpower status (hegemony), or the utmost strength to be free from other states' influencing. The relationship between the superpower countries is thus defined as a constant competition for stability, so the state must expand its military, economy, and geography in order to increase its stability. This can explain why China has chosen to pursue such foreign policies with the theory of offensive realism, to describe the behavior of the superpower and other states in the international political system.

Field of Study: International Relations

Student's Signature .....

Academic Year: 2023

Advisor's Signature .....

กิตติกรรมประกาศ

ข้าพเจ้าต้องขอขอบคุณทุกท่านที่มีส่วนร่วมทำให้สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ ข้าพเจ้าขอขอบคุณตัวข้าพเจ้าเองที่มีความพยายาม และมุ่งมั่นให้สารนิพนธ์ฉบับนี้ออกมาดีที่สุดในรอบคร่ำข้าพเจ้าที่ให้การสนับสนุนและคอยช่วยเหลืออยู่ตลอด ทั้งทุนทรัพย์และกำลังใจ

ข้าพเจ้าขอขอบคุณ อาจารย์พงศ์พิสุทธิ์ บุชบารัตน์ อาจารย์ที่ปรึกษาหลักสารนิพนธ์ที่คอยให้คำแนะนำ ดีชม แก่ข้าพเจ้าเป็นอย่างดีโดยตลอด และคอยติดตาม ทวงถาม ตอบข้อปัญหา จนเป็นเหตุผลหลักที่ทำให้ข้าพเจ้าสามารถจบการศึกษาและสารนิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ข้าพเจ้าขอขอบคุณเพื่อนร่วมรุ่นของข้าพเจ้าทุกท่านที่คอยให้คำปรึกษา ให้กำลังใจ รวมถึงช่วยเหลือในทุกด้านไม่ว่าจะเป็นเรื่องการเรียน หรือเรื่องชีวิตส่วนตัว และขอขอบคุณ นางสาวณพาวรรณ วรรณกุล เพื่อนคนสนิทที่คอยสนับสนุนและให้กำลังใจ จึงขอบคุณทุกท่านที่เกี่ยวข้องจากใจจริงของข้าพเจ้า

ท้ายที่สุด ข้าพเจ้าขอขอบคุณจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นสถาบันที่มอบความรู้ มิตรภาพ ประสบการณ์ให้แก่ข้าพเจ้า ทำให้ข้าพเจ้าเป็นบุคคลที่มีคุณภาพและข้าพเจ้าตั้งมั่นไว้ว่าจะนำความรู้ มิตรภาพ ที่ได้รับนี้ไปส่งต่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมไทยต่อไป

ศิวลักษณ์ ไส้เลิศ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
บทนำ	1
คำถามวิจัย.....	4
วัตถุประสงค์	4
ทบทวนวรรณกรรม	4
กรอบการวิเคราะห์	8
แนวคิดสัจนิยมเชิงรุก (offensive realism).....	8
การออกแบบงานวิจัย	10
เค้าโครงการนำเสนอ.....	10
ภูมิหลังปัญหากรณีพิพาททะเลจีนใต้	11
การอ้างสิทธิ์ของจีน	11
การอ้างสิทธิ์ของฟิลิปปินส์	14
การอ้างสิทธิ์ไต้หวัน.....	14
การอ้างสิทธิ์เวียดนาม	15
การอ้างสิทธิ์มาเลเซีย	16
การดำเนินนโยบายต่างประเทศของจีนต่อกรณีพิพาททะเลจีนใต้	18
ในสมัยประธานาธิบดี สี จิ้นผิง	18
บทบาทของสหรัฐที่ส่งผลต่อการดำเนินนโยบายต่างประเทศจีน	27

ต่อกรณีพิพาททะเลจีนใต้ 27

    ยุทธศาสตร์ของสหรัฐต่อจีนในภูมิภาคเอเชียเอเชียตะวันออก.....29

    การเผชิญหน้ากันมากขึ้นระหว่างสหรัฐกับจีน 32

    ตัวอย่างสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างสหรัฐฯ กับจีน ในทะเลจีนใต้.....37

สรุป 42

บรรณานุกรม 51

ประวัติผู้เขียน 53

บทนำ

การที่หลายประเทศได้เข้าครอบครองเกาะต่างๆ ในหมู่เกาะสแปรตลีย์นั้น แม้แต่ละประเทศได้อ้างสิทธิ์โดยอาศัยเหตุผลที่แตกต่างกัน อาทิเช่น การอ้างสิทธิ์ทางประวัติศาสตร์ของจีนและไต้หวัน การอ้างหลักฐานการค้นพบของฟิลิปปินส์และเวียดนาม และการอ้างการสืบสิทธิ์จากอังกฤษของมาเลเซีย จนนำมาสู่การกำหนดเขตเศรษฐกิจจำเพาะ ทุกประเทศล้วนแต่มีจุดมุ่งหมายเดียวกันที่จะใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางธรรมชาติ เช่น ปิโตรเลียม ก๊าซธรรมชาติ แร่ธาตุ อีกทั้งทะเลจีนใต้ยังมีความสำคัญทางยุทธศาสตร์เพราะเป็นเส้นทางการเดินเรือ (sea lane) ที่มีความหนาแน่นและสำคัญมากที่สุดแห่งหนึ่งของโลกเป็นเส้นทางลำเลียงน้ำมันดิบที่สำคัญของจีน ญี่ปุ่น และเกาหลีใต้ อีกทั้งยังเป็นเส้นทางการขนส่งสินค้าทางทะเลสู่ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และอินเดีย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 50¹ จึงไม่น่าแปลกใจที่จีนมีความพยายามอยู่เรื่อยมาที่จะดำเนินการทั้งทางทหารและทางเศรษฐกิจเพื่อเข้าครอบครองดินแดนในทะเลจีนใต้ได้อย่างสมบูรณ์

แม้ว่ากรณีในความขัดแย้งนี้จะมียุทธศาสตร์แต่ก็ปฏิเสธไม่ได้ว่าแท้จริงแล้วจีน คือกรณีหลักของประเทศอื่นๆ ที่อ้างสิทธิ์เหนืออาณาเขตพิพาทบริเวณทะเลจีนใต้จนนำไปสู่การต่อสู้ทางกฎหมายโดยอาศัยกลไกของกฎหมายระหว่างประเทศ โดยที่ฟิลิปปินส์ได้นำข้อพิพาทพาดังกล่าวฟ้องต่อศาลอนุญาโตตุลาการถาวร (Permanent Court of Arbitration) ในปี ค.ศ.2013² ความขัดแย้งนี้หาได้จำกัดผู้มีส่วนได้เสียแต่เพียงประเทศที่เป็นคู่กรณีกันโดยตรงเท่านั้น หากแต่ยังได้ดึงดูดแสดงอื่นในระบบความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเข้ามามีบทบาทในความขัดแย้งนี้ด้วย ไม่ว่าจะเป็นประชาคมมหาอำนาจของโลก เช่น สหรัฐอเมริกา สหภาพยุโรป หรือองค์การระหว่างประเทศอย่าง องค์การสหประชาชาติ หรือแม้แต่องค์การความร่วมมือในระดับภูมิภาคอย่าง อาเซียนที่มีประเทศสมาชิกเกือบครึ่งหนึ่งที่เป็นคู่กรณีโดยตรงกับจีน

ถ้าถามว่าประชาคมมหาอำนาจโลก อย่างเช่น สหรัฐอเมริกา ซึ่งไม่ได้มีความเกี่ยวข้องกับทะเลจีนใต้เลย ทำไมจะต้องมาสนใจและเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับข้อพิพาทในทะเลจีนใต้ด้วย ซึ่งในมุมมองของสหรัฐอเมริการมองว่าพื้นที่ทะเลจีนใต้เป็นยุทธศาสตร์ที่สัมพันธ์กับการเป็นมหาอำนาจโลก ที่

¹ มณฑล ยศสมศักดิ์. “การขยายบทบาททางการทหารของจีนในทะเลจีนใต้”. จุลสารความมั่นคงศึกษา(ฉบับที่ 132-133), พฤศจิกายน 2556” หน้า 20.

² Council on Foreign Relations, Territorial Dispute in the South China Sea. 2020. Available from: <https://www.cfr.org/global-conflict-tracker/conflict/territorial-disputes-south-china-sea> [2020, June 11]

นักวิเคราะห์การเมืองมองว่า พื้นที่ทะเลจีนใต้เป็นหมากในการเดินเกมตัวใหม่ของสหรัฐอเมริกา เพราะว่าตอนนี้สหรัฐอเมริกาที่เป็นมหาอำนาจ ที่ถูกมองว่าเป็นชั่วคราวกำลังจะเสื่อมอำนาจไป กำลังประลองกับชั่วคราวใหม่ คือ มหาอำนาจอย่างจีน ดังนั้นการที่สหรัฐเข้ามามีส่วนในข้อพิพาททะเลจีนใต้นั้น ถือว่าเป็นการเดินหมากเกมหนึ่งของสหรัฐอเมริกา ซึ่งถ้ามองในส่วนได้ส่วนเสียที่สหรัฐจะได้จากพื้นที่ทะเลจีนใต้ คือ ต้องการเส้นทางเดินเรือและอิสรภาพในการใช้น่านน้ำอย่างที่ไม่มีความขัดขวางการเดินเรือ แต่สุดท้ายแล้วจุดประสงค์หลักที่สหรัฐและจีน ต้องการได้รับในกรณีพิพาทนี้คือการสร้างความน่าเชื่อถือให้กับชาติตนเอง เพื่อก้าวเป็นมหาอำนาจโลกต่อไป ข้อพิพาททะเลจีนใต้อีกถือเป็นบทพิสูจน์หนึ่งระหว่างสหรัฐอเมริกากับจีน ในการคานอำนาจของชาติมหาอำนาจทั้งสอง

ในปัจจุบันจีนได้ให้ความสำคัญแก่ปฏิบัติการทางทหารในการจัดการปัญหาข้อพิพาทในทะเลจีนใต้ ด้วยการเพิ่มขีดความสามารถของกำลังพลและยุทโธปกรณ์ของกองทัพเรือจีนเพิ่มมากขึ้น รวมไปถึงการใช้ กองเรือตรวจการณ์เพื่อปกป้องอาณาเขตทางทะเลของตน ทั้งนี้รัฐบาลจีนได้ระบุในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 ไว้ว่าได้ตั้งเป้าหมายเพิ่มกำลังพลในหน่วยตรวจการณ์ทางทะเล (China Maritime Surveillance: CMS) จากที่มีอยู่ 9,000 นาย เป็น 15,000 นาย เพิ่มจำนวนเรือจาก 350 ลำ เป็น 520 ลำ เพื่อทำหน้าที่ในการช่วยจับกุมเรือประมงและเรือสำรวจต่างชาติที่ล่วงล้ำอาณาเขตของจีนและคุ้มครองเรือประมงของจีน³ ด้วยดุลอำนาจกองทัพเรือจีนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องผันแปรตามความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจ จนในปี 2015 กระทรวงกลาโหมสหรัฐอเมริการะบุในรายงานเรื่อง The Asia-Pacific Maritime Security Strategy ว่า จีนมีเรือรบแบบต่างๆ ประจำการอยู่มาก ส่งผลให้กองทัพเรือจีนสามารถแสดงอำนาจ ป้องปรามการทำลายจีนในพื้นที่พิพาททั้งในทะเลจีนตะวันออกและทะเลจีนใต้ ภาวะไม่สมดุลนี้ช่วยให้จีนสามารถสร้างเกาะเทียมบนทะเลจีนใต้ได้โดยไม่ต้องกังวลถึงแรงเสียดทานจากประเทศผู้อ้างสิทธิ์ในภูมิภาค เกาะเทียมของจีนในปัจจุบันสามารถรองรับการขึ้นลงของเครื่องบินทิ้งระเบิดทางยุทธศาสตร์และใช้เป็นฐานยิงขีปนาวุธพิสัยไกลและพิสัยไกลได้ และมีเหตุการณ์ที่เป็นที่ฮือฮาทั่วโลก เมื่อปี 2019 เรือดำน้ำพลังงานนิวเคลียร์บรรทุกขีปนาวุธ (nuclear-powered ballistic missile submarine (SSBN)) แบบ 094 ชั้นจิน (Type 094 Jin-Class) โผล่ขึ้นเหนือน้ำ (Surface) ท่ามกลางหมู่เรือประมงเวียดนามใกล้หมู่เกาะพาราเซล (Paracel islands) เป็นการบ่งบอกถึงนัยสำคัญว่า กองทัพเรือจีนมีความพร้อมสำหรับ

³ ประดิษฐ์กัน ประจันปัจจุบัน. “นโยบายการทะบายขึ้นอย่างสันติของจีน : กรณีศึกษาข้อพิพาทกับอาเซียนในทะเลจีนใต้ และการแสดงบทบาทของไทยอย่างสร้างสรรค์”. หน้า 46

ปฏิบัติการทางทะเลเต็มรูปแบบในทะเลจีนใต้ ทั้งนี้เป็นเรือดำน้ำพลังงานนิวเคลียร์ที่มีขีดความสามารถยิงขีปนาวุธบรรทุกหัวรบนิวเคลียร์ข้ามทวีปแบบ JL-2 พิสัยทำการ 8,000 – 9,000 กิโลเมตร อาวุธป้องปรามทางยุทธศาสตร์นี้มีระยะโจมตีไกลถึงรัฐฮาวาย เกาะกวมที่เปรียบเสมือนหัวใจของปฏิบัติการทางทหารในแปซิฟิกของสหรัฐ และคุกคามฐานทัพทางทหารของสหรัฐทั้งหมดในเอเชีย อาทิ ญี่ปุ่น เกาหลี ในทะเลจีนใต้ได้อย่างปลอดภัย

ทั้งนี้จีนได้มียุทธศาสตร์การหวงกันพื้นที่และปฏิเสธกันเข้าถึง (Anti-Access/Area Denial – A2/AD) ช่วยให้จีนสามารถปลดอาวุธของบรรดาชาติขนาดเล็กทั้งหลายที่อ้างสิทธิ์ในทะเลจีนใต้ได้โดยสมบูรณ์ เพราะทั้งฐานทัพเรือ ทั้งเกาะเทียม เป็นปัจจัยสำคัญเพียงพอแล้วสำหรับจีนในการดำรงสถานะ ‘ผู้คุมประตู’ เข้าออกทะเลจีนใต้ เรือทุกลำที่จะผ่านไปแปซิฟิกหรือผ่านไปมหาสมุทรอินเดีย อาจต้องร้องขอใช้เส้นทางเดินเรือจากรัฐบาลจีน ซึ่งจีนจะอนุญาตหรือไม่ก็ได้ ยังไม่รวมถึงการเจาะสำรวจทรัพยากรธรรมชาติ การวิจัยทางวิทยาศาสตร์ การประมง ที่จีนสามารถผูกขาดได้อย่างเบ็ดเสร็จ โดยยุทธศาสตร์ A2/AD ไม่ได้ถูกออกแบบมาเพื่อป้องกันไม่ให้สหรัฐอเมริกาเข้าใกล้ชายฝั่งจีนอย่างเดียว หากแต่มุ่ง ‘จำกัด’ ไปจนถึง ‘ขจัด’ อิทธิพลของสหรัฐอเมริกาในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกทั้งหมด รวมถึงการปิดประตูเข้าออกมหาสมุทรแปซิฟิกผ่านการควบคุมการเข้าออกทะเลจีนใต้ ที่หากจีนสามารถครอบครองและเปลี่ยนสถานะความเป็นน่านน้ำสากลให้อยู่ภายใต้อำนาจอธิปไตยของจีนได้สำเร็จ เรือทุกลำที่แล่นผ่านทะเลจีนใต้จะต้องร้องขออนุญาตจากจีนก่อน

การพัฒนาขีดความสามารถของกำลังพลและยุทโธปกรณ์ของกองทัพเรือจีนที่เพิ่มมากขึ้นนั้น ส่งผลให้ประเทศภายในภูมิภาคไม่มีความสามารถมากพอที่จะตอบโต้ หรือป้องกันตนจากภัย หรือการกระทำใดที่จะเกิดจากจีนในทะเลจีนใต้ ดังนั้นตัวแสดงนอกภูมิภาค อย่างเช่น สหรัฐอเมริกา ดูเหมือนจะเป็นผู้เล่นเพียงหนึ่งเดียวที่ยังพอให้ประเทศเล็กสามารถดำเนินกลยุทธ์ตอบโต้จีนได้บ้าง ปฏิบัติการยืนยันเสรีภาพในการเดินเรือผ่าน (Freedom of Navigation Operation – FONOP) การเรียกร้องให้จีนปฏิบัติตามกฎหมายทะเล (UN Convention the Law of the Sea – UNCLOS) ของสหรัฐอเมริกาในทะเลจีนใต้ แม้จะเป็นการแสดงออกถึงการปฏิเสธอำนาจของจีนเพื่อผลประโยชน์ของมนุษยชาติ แต่จุดมุ่งหมายของสหรัฐก็ไม่ได้เรียกว่า ‘เพื่อประชาคมโลก’ เสียทีเดียว เพราะแท้จริงแล้วบริบทที่เกิดขึ้นในทะเลจีนใต้กระทบต่อความมั่นคงของสหรัฐอเมริกา จนถึงขั้นอาจบั่นทอนสถานะความเป็นหนึ่งในเอเชียของสหรัฐอเมริกาเลยทีเดียว

สารนิพนธ์ฉบับนี้ต้องการชี้ให้เห็นนโยบายต่างประเทศของจีนในสมัยประธานาธิบดีสี จิ้นผิง ที่ดำเนินการต่อกรณีพิพาททะเลจีนใต้ ว่าสหรัฐอเมริกาเป็นปัจจัยหลักหรือไม่ ที่ทำให้จีนเลือกดำเนินนโยบายต่างประเทศต่อกรณีพิพาททะเลจีนใต้ดังเช่นที่ผ่านมา โดยเลือกพิจารณาเหตุการณ์ตั้งแต่ นายสี จิ้นผิง เข้ารับตำแหน่งประธานาธิบดีของจีนจนถึงปัจจุบัน (ปี ค.ศ.2013 - ปัจจุบัน)

คำถามวิจัย

สหรัฐอเมริกามีผลต่อการกำหนดนโยบายต่างประเทศของจีนในสมัยประธานาธิบดีสี จิ้นผิง ต่อกรณีพิพาททะเลจีนใต้ อย่างไร

วัตถุประสงค์

1. เพื่อวิเคราะห์สหรัฐอเมริกามีผลต่อการกำหนดนโยบายต่างประเทศจีนในสมัยประธานาธิบดีสี จิ้นผิง ต่อกรณีพิพาททะเลจีนใต้ได้อย่างไร
2. เพื่อศึกษานโยบายต่างประเทศจีนในสมัยประธานาธิบดีสี จิ้นผิง ในช่วงสมัยที่ดำรงตำแหน่งประธานาธิบดี ตั้งแต่ปี ค.ศ.2013 - ปัจจุบัน ว่ามีการกำหนดแนวทางหรือเปลี่ยนแปลงนโยบายต่างประเทศต่อกรณีพิพาททะเลจีนใต้ อย่างไร

ทบทวนวรรณกรรม

ในการทบทวนวรรณกรรมนี้ ผู้เขียนสารนิพนธ์จะชี้ให้เห็นถึงการดำเนินนโยบายต่างประเทศของจีนต่อกรณีพิพาททะเลจีนใต้ในสมัยประธานาธิบดีสี จิ้นผิง ซึ่งจะอ้างอิงเนื้อหาเขียนเกี่ยวกับจีนและกรณีพิพาททะเลจีนใต้ ผู้เขียนแบ่งกลุ่มเนื้อหาที่เป็นปัจจัยที่ส่งผลให้จีนเลือกดำเนินนโยบายต่างประเทศต่อกรณีพิพาททะเลจีนใต้ ได้ 2 กลุ่ม คือ 1.ปัจจัยภายในของจีน รวมถึงการพัฒนาขีดความสามารถของกองทัพจีนที่มีมากขึ้น จุดประสงค์เพื่อรักษาความอยู่รอดของประเทศ และ 2.ปัจจัยภายนอก คือตัวแสดงอื่นนอกภูมิภาคที่ไม่ได้มีส่วนในกรณีพิพาททะเลจีนใต้ เพื่อแสวงหาอำนาจและครองความเป็นประเทศมหาอำนาจ

ปัจจัยภายในของจีน รวมถึงการพัฒนาขีดความสามารถของกองทัพจีนที่มีมากขึ้น

งานเขียนของ นายโกวิท วงศ์สุรวัฒน์ เรื่อง นโยบายต่างประเทศของสาธารณรัฐประชาชนจีน เป็นบทความในวารสารรัฐศาสตร์นิเทศ⁴ หลักการใหญ่ๆ ของนโยบายต่างประเทศของสาธารณรัฐประชาชนจีน คือ ความอยู่รอดของประเทศ การดูแลรักษาและส่งเสริมผลประโยชน์ของประเทศ และ

⁴โกวิท วงศ์สุรวัฒน์. "นโยบายต่างประเทศของสาธารณรัฐประชาชนจีน." รัฐศาสตร์นิเทศ 8 (2516): 81-93.

การเผยแพร่อุดมคติและอุดมการณ์ คือ ลัทธิคอมมิวนิสต์ ดังนั้นการเลือกดำเนินนโยบายต่างประเทศของจีน จึงมองผลประโยชน์ภายในเป็นหลัก

งานเขียนของ รองศาสตราจารย์ ปทุมพร วัชรเสถียร และศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร. ไชยวัฒน์ คำชู เรื่อง "จีนในโลกที่กำลังเปลี่ยนแปลง"⁵ อธิบายนโยบายของจีนตั้งแต่ทศวรรษ 1960 ที่เริ่มต่อต้านจักรวรรดินิยมของสหรัฐอเมริกาและลัทธิแก้ (revisionist) ของสหภาพโซเวียต ด้วยการแสดงบทบาทในฐานะประเทศเอเชียที่ไม่ต้องการอยู่ภายใต้ระเบียบโลกที่กำหนดโดยทั้งสองประเทศ ผู้นำจีนในยุคต่าง (ยังผลักตัน และพยายามทำบทบาทของจีนให้โดดเด่น และมีอิทธิพลในประชาคมระหว่างประเทศ เพื่อหวังจะสร้างระเบียบโลกขึ้นในแบบของตนเอง เช่น ประธานาธิบดีเหมา เจ๋อตุง โดดเดี่ยวจีนออกจากองค์การระหว่างประเทศ ประธานาธิบดีเติ้ง เสี่ยวผิงให้จีนกลับเข้าไปเกี่ยวพันกับเศรษฐกิจโลกด้วยนโยบายเปิดประตู (open door) เพราะต้องการเสริมสร้างการเติบโตทางเศรษฐกิจจนทำให้จีนมีศักยภาพด้านเศรษฐกิจและความมั่นคงมากขึ้น ซึ่งหลายฝ่ายจับตามองการเติบโตของจีนว่าจะเป็นทั้งความท้าทายและโอกาสของประชาคมระหว่างประเทศ

วรรณกรรมดังกล่าวต้องการชี้ให้เห็นว่าจีนไม่มีเจตนาในการรุกรานประเทศอื่น ๆ เพื่อไม่ให้ประเทศอื่น ๆ หวาดระแวงจีน แม้จีนจะมีเป้าหมาย "ความฝันของจีน" นอกจากนี้ จีนยังต้องการสร้างสภาพแวดล้อมการเติบโตอย่างสันติ (peaceful rise) เพื่อจะเอื้อต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจและความมั่นคงภายในประเทศก่อน ซึ่งเป็นนโยบายสำคัญของอดีตประธานาธิบดีหู จิ่นเทา ของจีน (ดำรงตำแหน่งระหว่างปี 2546-2556) เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับประชาคมระหว่างประเทศว่า การเติบโตของจีนทั้งด้านเมือง เศรษฐกิจ และการทหาร ไม่เป็นภัยคุกคามต่อสันติภาพและความมั่นคงของโลก

จากงานเขียนของ Waltz เรื่อง Theory of International Politics⁶ ในปี 1979 ซึ่งเสนอว่าโครงสร้างของระบบระหว่างประเทศมีองค์ประกอบ 3 ส่วน คือ หลักการในการจัดระเบียบ (Ordering Principle) การแบ่งงานกันทำ (Differentiation of Functions) และการกระจายขีดความสามารถระหว่างหน่วย (Distribution of Capabilities) จากโครงสร้างดังกล่าวสามารถนำมาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของจีนกับภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้ เมื่อรัฐแต่ละรัฐตกอยู่ในสถานะอนาธิปไตย

⁵ ปทุมพร วัชรเสถียร และไชยวัฒน์ คำชู, จีนในโลกที่กำลังเปลี่ยนแปลง, (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542).

⁶ Waltz, Kenneth N. (1979). Theory of international politics. Reading, MA: Addison-Wesley.

และไม่มีอำนาจศูนย์กลาง จึงจำเป็นต้องช่วยเหลือตนเองเพื่อความอยู่รอด เช่นเดียวกับการรวมตัวก่อตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนก็เป็นอีกวิธีหนึ่งที่เหล่ารัฐต่างๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ใช้ในการตอบโต้สถานการณ์ทางการเมืองและเศรษฐกิจในปัจจุบัน รวมถึงการให้ความร่วมมือของจีนต่อภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ปัจจัยภายนอก คือตัวแสดงอื่นนอกภูมิภาคที่ไม่ได้มีส่วนในกรณีพิพาททะเลจีนใต้

งานของเรนาโต ครูซ เดอ คาสโตร (Renato Cruz De Castro) ศาสตราจารย์ประจำภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ มหาวิทยาลัยเดอลาซาลือเป็นตัวอย่งที่น่าสนใจในการใช้ทฤษฎีสัจนิยม ซึ่งมีจุดเน้นสำคัญคือความอยู่รอดปลอดภัยและผลประโยชน์ของรัฐภายใต้สมมติฐานที่ว่ารัฐต่างๆ ล้วนมีปฏิสัมพันธ์กันภายใต้สภาวะอนาธิปไตยเพื่อใช้อธิบายเกี่ยวกับปัญหาความขัดแย้งในทะเลจีนใต้ โดยเดอ คาสโตรชี้ว่า นับตั้งแต่ปี 2009 เป็นต้นมา รัฐบาลจีนใช้แนวทางแบบสัจนิยมเพื่อบั่นทอนขีดความสามารถของฟิลิปปินส์ในการกล่าวอ้างกรรมสิทธิ์เหนือทะเลจีนใต้ผ่านมาตรการที่หลากหลาย อาทิ การขยายขยายการกล่าวอ้างกรรมสิทธิ์ทางทะเล การแสดงแสนยานุภาพทางกองทัพ ในขณะที่ฟิลิปปินส์เองก็ใช้ยุทธศาสตร์การถ่วงดุล (balancing strategy) ผ่านการเสริมสร้างสายสัมพันธ์กับรัฐมหาอำนาจจากภายนอกอย่างสหรัฐฯ และรัฐในภูมิภาคอย่างญี่ปุ่นเพื่อถ่วงดุลพฤติกรรมอันเป็นคุกคามของจีน⁷ เดอ คาสโตรยังผลิตงานที่อาศัยมุมมองแบบสัจนิยมในการทำความเข้าใจยุทธศาสตร์ของจีนในทะเลจีนใต้โดยเสนอว่า แนวคิดสัจนิยมในการจัดการกับข้อพิพาททะเลจีนใต้ของจีน ไม่ว่าจะกระทำผ่านการอ้างสิทธิ์ทางประวัติศาสตร์ การเรียกร้องให้บรรดารัฐที่มีส่วนกล่าวอ้างกรรมสิทธิ์เหนือพื้นที่พิพาทเจรจากับตนภายใต้กรอบทวิภาคีเพื่อเพิ่มเติมอำนาจต่อรองของตนและเพื่อลดทอนบทบาทและอำนาจของอาเซียน การใช้ยุทธศาสตร์แบ่งแยกและปกครองเพื่อให้อาเซียนล้มเหลวในการแสวงหาจุดยืนร่วมกัน หรือแม้แต่การพัฒนาแสนยานุภาพทางกองทัพเรือของตนเพื่อกดดันรัฐอื่นๆ นั้นล้วนส่งผลให้รัฐที่มีส่วนสำคัญในการกล่าวอ้างกรรมสิทธิ์อย่างเวียดนามและฟิลิปปินส์จำต้องหันไปใช้ยุทธศาสตร์ในการถ่วงดุลโดยดึงเอาสหรัฐฯ ให้เข้ามามีบทบาทในการจัดการกับปัญหาความขัดแย้งในครั้งนี้⁸

⁷ De Castro, R. C. (2016). The Duterte Administration's foreign policy: Unravelling the Aquino Administration's balancing agenda on an emergent China. *Journal of Current Southeast Asian Affairs*, 35(3), p.21-23.

⁸ De Castro, R. C. (2012). The risk of applying realpolitik in resolving the SouthChina Sea dispute: Implications on regional security. *Pacific Focus*, 27(2), p.262.

เดอ คาสโตรยังชี้ให้เห็นอีกว่า การคาดการณ์ของศาสตราจารย์ แอรอน แอล ฟรีดเบิร์ก (Aaron L. Friedberg) ที่ว่า “อดีตของยุโรปอาจเป็นอนาคตของเอเชีย” นั้นเป็นสิ่งที่ถูกต้องในแง่ที่ว่า แนวทางแบบสังคมนิยมของจีนจะส่งผลให้เกิดการขัดแย้งแข่งขันทางยุทธศาสตร์ โดยการถ่วงดุลอำนาจ จะกลายเป็นกลไกสำคัญในการควบคุมเสถียรภาพและทิศทางของการเมืองในภูมิภาค ส่งผลให้เอเชีย ในอนาคตมีสภาพไม่ต่างไปจากยุโรปในอดีตนั่นเอง⁹

งานของวาคลาฟ จิเล็ก (Vaclav Jilek) ก็เป็นอีกงานหนึ่งที่อาศัยแนวคิดแบบสังคมนิยมดั้งเดิม (classical realism) ซึ่งให้ความสำคัญกับธรรมชาติของมนุษย์ที่มีข้อบกพร่องและต้องการสะสมอำนาจ ตลอดจนแสวงหาผลประโยชน์อย่างไม่รู้จักจบสิ้น โดยจิเล็ก จะชี้ว่าในมุมมองของจีนแล้ว ทะเลจีนใต้ถือเป็น “ผลประโยชน์หลัก” (core interest) ซึ่งถูกผนวกเข้าสู่การวางยุทธศาสตร์ระยะยาวของจีนในการเป็นมหาอำนาจทางทะเลในระดับโลก โดยจีนจะไม่สนใจแรงกดดันจากประชาคมระหว่างประเทศ และยืนยันที่จะแสดงท่าทีและพฤติกรรมอันแข็งกร้าวเช่นนี้ต่อไป¹⁰

งานของ Clad มุ่งศึกษาแนวโน้มการกระทำของจีนต่อประเทศคู่พิพาทในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในทะเลจีนใต้ว่า นโยบายของจีนคือการควบคุมพื้นที่ทั้งหมดของทะเลจีนใต้ เพื่อให้จีนบรรลุต่อการเป็นประเทศมหาอำนาจ (Hegemony) ภายในภูมิภาค แม้ว่าในช่วงระยะเวลาอันใกล้ พฤติกรรมของจีนอาจเน้นไปทางการโฆษณาว่าจะใช้วิธีการแก้ไขปัญหากับประเทศคู่พิพาทอย่างสันติ เป็นประโยชน์แก่ทุกประเทศ ตลอดจนหลีกเลี่ยงการกระทำรุนแรง จากการที่จีนต้องการพัฒนาระบบการเมืองและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจมากกว่าการสร้างขีดแย้ง อย่างไรก็ตามในช่วงระยะต่อไป จีนมีแนวโน้มจะใช้กำลังที่มากขึ้นต่อประเทศคู่พิพาทในทะเลจีนใต้ และพยายามควบคุมการเดินทางเรือในทะเลจีนใต้ ในขณะที่การตอบสนองของประเทศคู่พิพาทในอาเซียนยังคงจะแสดงสิทธิของตนในบริเวณทะเลจีนใต้ แต่จำเป็นต้องหาวิธีการที่ปราศจากการใช้กำลังต่อไป จากกำลังทางทหารที่น้อยกว่าจีนเป็นอย่างมาก

จากการศึกษาวรรณกรรมข้างต้นพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินนโยบายต่างประเทศของจีนในสมัยประธานาธิบดีสี จิ้นผิง ต่อกรณีพิพาททะเลจีนใต้ คือการก้าวขึ้นเป็นประเทศมหาอำนาจใหม่ (Hegemony) แทนมหาอำนาจเก่าอย่างสหรัฐอเมริกา ทำให้สหรัฐอเมริกาจะมีผลโดยตรงต่อการ

⁹ Ibid, p.284.

¹⁰ Jilek, V. (2016). A Classical realist account of China's policy in the South China Sea. Master's thesis in Asia Pacific Studies, National Chengchi University, p.54.

ดำเนินนโยบายต่างประเทศต่อกรณีพิพาททะเลจีนใต้ของจีน จะเห็นว่ายังมีงานจำนวนน้อยที่จะชี้ให้เห็นปัจจัยที่ส่งผลให้จีนดำเนินนโยบายต่างประเทศดังกล่าว ดังนั้น งานวิจัยนี้จะช่วยรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล ข้อเท็จจริง ในประเด็นที่เกี่ยวข้องในการดำเนินนโยบายต่างประเทศเกี่ยวกับกรณีพิพาททะเลจีนใต้ ในช่วงสมัยของประธานาธิบดีสี จิ้นผิง โดยเลือกพิจารณาเหตุการณ์ตั้งแต่ นายสี จิ้นผิง เข้ารับตำแหน่งประธานาธิบดีของจีน จนถึงปัจจุบัน และคาดการณ์แนวโน้มในการดำเนินนโยบายต่างประเทศในอนาคตของจีน ให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น

กรอบการวิเคราะห์

การศึกษานโยบายต่างประเทศของจีนในสมัยประธานาธิบดีสี จิ้นผิง ต่อกรณีพิพาททะเลจีนใต้ ผู้เขียนสารนิพนธ์นำแนวคิดและทฤษฎีมาวิเคราะห์ ดังนี้

แนวคิดสังคมนิยมเชิงรุก (offensive realism)

John J. Mearsheimer เขียนหนังสือ “The Tragedy of Great Power Politics”¹¹ ซึ่งเป็นนักทฤษฎี neo-realism หรือ structural realism กล่าวถึงประเด็นทฤษฎี Neo-realism ที่ชี้ให้เห็นประเด็นเรื่องการก้าวขึ้นมาอย่างสันติของจีน ถ้าเศรษฐกิจของจีนยังคงเติบโตอย่างต่อเนื่อง สหรัฐอเมริกาจึงมีความจำเป็นต้องเข้าไปมีบทบาทเพื่อรื้อฟื้นอำนาจที่ถูกลดทอนไป และหากจะคาดการณ์อนาคตของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้ จำเป็นต้องใช้ทฤษฎีการเมืองระหว่างประเทศมาอธิบายถึงการขึ้นมาเป็นชาติมหาอำนาจ โดยนำทฤษฎี offensive realism มาอธิบายการแสดงออกของชาติมหาอำนาจและรัฐอื่นๆ ในระบบการเมืองระหว่างประเทศ ว่าเหตุใดรัฐหนึ่งใดจึงมีพฤติกรรมเช่นนั้น เหตุผลที่ต้องพึ่งพาทฤษฎีเป็นเพราะเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ดำเนินไปอย่างเป็นธรรมชาติ ซึ่งเป็นสิ่งที่ยากที่จะคาดเดาเหตุการณ์ในอนาคต เพราะยังมีอีกหลายแง่มุมในอนาคตที่เรายังไม่ทราบตามที่ Thomas Hobbes นักปรัชญาการเมืองชาวอังกฤษได้แสดงแนวคิดไว้

แนวคิดสังคมนิยมเชิงรุก (offensive realism) ของ John J. Mearsheimer นักทฤษฎี neo-realism สาย offensive realism เสนอว่า ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศมหาอำนาจส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องความขัดแย้ง โดยประเทศมหาอำนาจจะแสวงหาโอกาสที่จะให้ได้มาซึ่งการมีอำนาจเหนือคู่แข่งของตนในโลกที่ไร้ระเบียบและมีความผันผวน และรัฐมีเป้าหมายสูงสุดอยู่ที่การครองความเป็นเจ้าความเป็นมหาอำนาจ (hegemony) หรือผู้ที่แข็งแกร่งที่สุด เพื่อให้เป็นอิสระจากรัฐอื่น ๆ อย่างไรก็ตาม พฤติกรรมก้าวร้าวของรัฐไม่ได้เป็นลักษณะตามธรรมชาติ แต่เป็นผลจากการที่รัฐต้องพยายามอยู่รอด

¹¹ John J. Mearsheimer. (2001). The tragedy of great power politics. New York: W.W. Norton & Company.

ในโลกที่ไม่แน่นอนและไร้ระเบียบ รัฐจึงแสดงออกอย่างแข็งกร้าวเพื่อปกป้องตนเอง อย่างไรก็ตาม แต่ละรัฐอาจไม่สามารถเพิ่มอำนาจในเชิงสัมพัทธ์ (relative power) ได้มากที่สุดในเวลาเดียวกันได้ ดังนั้นระบบระหว่างประเทศ และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศมหาอำนาจจึงถูกกำหนดให้เป็นรูปแบบของการแข่งขันด้านความมั่นคงอยู่ตลอด รัฐจึงต้องขยายอำนาจทางการทหาร เศรษฐกิจและภูมิศาสตร์ เพื่อเพิ่มความมั่นคงของรัฐ เป็นการมองในมุมมองที่มีรูปแบบเป็นวัฏจักรจาก Neo-realism และวนกลับไปหา Classical-realism

โดยสรุปแล้ว Mearsheimer เชื่อว่ารัฐที่แข็งแกร่งที่สุดต่างก็พยายามที่จะตั้งตัวเป็นผู้นำในภูมิภาคของตนเอง เพราะการขึ้นเป็นผู้นำหรือมีอำนาจเหนือรัฐอื่น ๆ จะทำให้รัฐของรัฐที่มีความมั่นคงมากยิ่งขึ้น ขณะเดียวกันนั้นก็พยายามสร้างความแน่ใจว่าจะไม่มีคู่แข่งอื่นใด ก้าวขึ้นมาครอบครองความเป็นผู้นำในภูมิภาคอื่นๆ โดยในการพฤติกรรมของทุกรัฐมหาอำนาจที่กระทำเช่นนี้นั้น จะมีเป้าหมายสูงสุดคือ การขยายอำนาจของตนในโลกให้มากที่สุด เพื่อในที่สุดแล้วตนจะสามารถกลายเป็นผู้ครอบงำระบบชั่วคราวของโลกได้ และ Mearsheimer คิดว่า ปัจจุบันการที่รัฐใดรัฐหนึ่งจะเป็นผู้นำหรือประมุขของทั้งโลก (Global hegemony) นั้นเป็นไปได้ เพราะแม้แต่สหรัฐอเมริกาเอง ในปัจจุบันก็ไม่สามารถอยู่ในสถานะดังกล่าวได้

มุมมองดังกล่าวสามารถอธิบายความเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ทางอำนาจที่เห็นได้ชัดในภูมิภาคเอเชีย ตัวอย่างได้แก่ ดุลอำนาจระหว่างจีนกับสหรัฐอเมริกาในทะเลจีนใต้ ก่อนหน้านี้สหรัฐอเมริกา มีอำนาจทางการทหารเหนือกว่าประเทศอื่น ๆ รวมทั้งจีน และสามารถรักษาบรรยากาศความมั่นคงทางทะเลให้อื้อประโยชน์ต่อการค้าและการทหารของสหรัฐอเมริกาได้ จนกระทั่งจีนเริ่มพัฒนากองทัพและขยายอำนาจทางทะเล ควบคู่กับขยายอิทธิพลในประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ การที่สหรัฐอเมริกาไม่สามารถควบคุมจีนให้ยุติการขยายอิทธิพลในทะเลจีนใต้รวมทั้งไม่สามารถใช้อำนาจด้านการทหารข่มขู่จีนได้ ตลอดจนเริ่มสูญเสียอิทธิพลต่อประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ทำให้สหรัฐอเมริการู้สึกถึงภัยคุกคาม ไม่ปลอดภัย และต้องแสวงหาอำนาจด้านการทหาร การทูต และเศรษฐกิจเพิ่มขึ้น เพื่อให้มีอำนาจและสถานะผู้ใช้อำนาจเหนือจีน

ในกรณีของจีน ในสมัยประธานาธิบดีสี จิ้นผิง ได้ดำเนินนโยบายเชิงรุกควบคู่กับมีอุดมการณ์การเมือง ประกอบกับประธานาธิบดีสี จิ้นผิง เป็นผู้นำที่มีความเข้มแข็ง มีบุคลิกเชื่อมั่นและแข็งกร้าว และต้องการจัดระเบียบโลกใหม่ที่จีนสามารถมีส่วนร่วมในการกำหนดระเบียบโลกได้ รวมทั้งสานต่อแนวคิดของผู้นำที่ผ่านมาว่า จีนต้องก้าวขึ้นเป็นมหาอำนาจโลกแทนที่สหรัฐอเมริกา โดยสามารถ

คาดการณ์ได้ว่าจีนจะดำเนินนโยบายแบบสังคมนิยมเชิงรุกมากขึ้น จนทำให้ประชาคมระหว่างประเทศต้องดำเนินนโยบายต่างประเทศเพื่อรักษาสมดุล

การออกแบบงานวิจัย

การวิจัยนี้จะใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผ่านการเก็บข้อมูลเอกสารทั่วไป (Documentary Research) เป็นหลัก เพื่อได้ข้อมูลที่แม่นยำ ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยใช้ข้อมูลจากเอกสารทางราชการและผลงานทางวิชาการ ข้อมูลเอกสารทางราชการ ได้แก่ รายงานผลการปฏิบัติงานของรัฐบาลรายงานที่เผยแพร่ขององค์การนาซาที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น เนื่องจากข้อมูลดังกล่าวมีลักษณะใช้วิธีรายงานตามความเป็นจริงและปฏิบัติงานตามสถานการณ์ ผู้วิจัยจึงเลือกข้อมูลรายงานดังกล่าวเป็นแหล่งข้อมูลหลักเพื่อรับรองความถูกต้องและความเหมาะสมของการศึกษาครั้งนี้ สำหรับข้อมูลเอกสารทางวิชาการ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นหางานวิจัย บทความ หนังสือพิมพ์และวารสารที่เกี่ยวข้องกับประเด็นการศึกษาทั้งภายในและนอกสาธารณรัฐประชาชนจีน คาดว่าจะชี้ให้เห็นถึงการดำเนินนโยบายต่างประเทศของจีนในการจัดการกรณีพิพาททะเลจีนใต้ และชี้ให้เห็นถึงแนวโน้มในอนาคตของการดำเนินนโยบายต่างประเทศของจีนต่อกรณีพิพาททะเลจีนใต้

ผู้วิจัยคาดว่าจะใช้ระยะเวลา 5 เดือน ระหว่างเดือนมกราคม ถึงเดือนพฤษภาคม พ.ศ.2566 สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ และประมวลผล โดยจะวิเคราะห์ว่าสหรัฐอเมริกามีผลต่อการกำหนดนโยบายต่างประเทศของจีนต่อกรณีพิพาททะเลจีนใต้ ในสมัยประธานาธิบดีสี จิ้นผิง อย่างไร ซึ่งจะเรียบเรียงเป็นสารนิพนธ์ให้แล้วเสร็จภายในเดือนพฤษภาคม พ.ศ.2566

เค้าโครงการนำเสนอ

ผู้วิจัยจะแบ่งการนำเสนอออกเป็น 5 ส่วน ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 บทนำ กล่าวถึงที่มาและความสำคัญของการศึกษานโยบายต่างประเทศของจีนต่อกรณีพิพาททะเลจีนใต้ คำถามวิจัย วัตถุประสงค์ ทบทวนวรรณกรรม และกรอบการวิเคราะห์

ส่วนที่ 2 ภูมิหลังปัญหากรณีพิพาททะเลจีนใต้

ส่วนที่ 3 การดำเนินนโยบายต่างประเทศของจีนต่อกรณีพิพาททะเลจีนใต้ ในสมัยประธานาธิบดี สี จิ้นผิง

ส่วนที่ 4 บทบาทของสหรัฐที่ส่งผลต่อการดำเนินนโยบายต่างประเทศจีนต่อกรณีพิพาททะเลจีนใต้ และ

ส่วนที่ 5 บทสรุป

ภูมิหลังปัญหากรณีพิพาททะเลจีนใต้

ข้อเท็จจริงในทางภูมิศาสตร์และข้อเท็จจริงในการกล่าวอ้างของรัฐต่างๆ South China Sea เป็นเส้นทางคมนาคมที่สำคัญมากของโลก ทั้งในทางการเมือง เศรษฐกิจและยุทธศาสตร์ ทะเลจีนใต้ ประกอบด้วยกลุ่มของ ภูมิสังฐาน (group of geographic features) มีทั้งที่เป็น เกาะ โขดหิน และ พื้นที่เหนือน้ำขณะน้ำลด กลุ่มของภูมิสังฐานของหมู่เกาะนี้ มีอยู่ด้วยกัน 4 กลุ่ม คือ หมู่เกาะ Pratas ,หมู่เกาะ Paracel ,หมู่เกาะ Macclesfield และ หมู่เกาะ Spratly แต่มีอยู่สองกลุ่มที่เป็นกรณีพิพาทกัน คือ หมู่เกาะ Paracel และหมู่เกาะ Spratly โดยหมู่เกาะ Paracel ตั้งอยู่ทางตะวันออกของเวียดนาม มีรัฐที่อ้างสิทธิ์หมู่เกาะ Paracel ได้แก่ จีน ไต้หวัน และเวียดนาม ส่วนหมู่เกาะ Spratly เป็นกรณีที่สำคัญยิ่งกว่า โดยหมู่เกาะ Spratly ตั้งอยู่ทางฝั่งตะวันตกของฟิลิปปินส์ ห่างจากเกาะ Palawan ของฟิลิปปินส์ไปเพียง 120 ไมล์ รัฐที่อ้างสิทธิ์มี 6 รัฐ คือ จีน ไต้หวัน เวียดนาม มาเลเซีย บรูไน และฟิลิปปินส์ สำหรับข้อเท็จจริงในการกล่าวอ้างสิทธิ์ต่างๆ ก็อาศัยมูลฐานต่างกัน เช่น มาเลเซีย อ้างสิทธิ์ว่าภูมิสังฐานบางแห่งในบริเวณหมู่เกาะ Spratly ตั้งอยู่ในไหล่ทวีปของตน, เวียดนาม อ้างสิทธิ์เรื่องการครอบครองและการค้นพบ ส่วนจีน อ้างสิทธิ์ทางประวัติศาสตร์ภายใน เส้นประ 9 เส้น

การอ้างสิทธิ์ของจีน อาศัยการอ้างกรรมสิทธิ์เหนือดินแดนโดยใช้หลักฐานทางประวัติศาสตร์ และเหตุการณ์ระหว่างประเทศที่สามารถอิงกฎหมายระหว่างประเทศได้ โดยจีนมีหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่อ้างอิงคือ เอกสารบันทึกประวัติศาสตร์ แผนที่โบราณวัตถุที่ปรากฏบนเกาะต่างๆ โดยหลักฐานที่จีนนำมาอ้างอิงนั้นยังไม่มีชาติใดมีหลักฐานอ้างอิงได้เทียบเท่ากับจีน จีนอ้างว่าจีนที่อยู่อาศัยอยู่บริเวณชายฝั่งติดต่อกับทะเลจีนใต้ได้ค้นพบหมู่เกาะ Paracel และ Spratly ตั้งแต่สมัยราชวงศ์ฮั่น ในสมัยสามก๊ก (ในช่วงปี ค.ศ.220-265) สมัยราชวงศ์ซ่ง (ค.ศ.979-1126) ราชวงศ์หยวน (ค.ศ.1279-1368) ราชวงศ์หมิง (ค.ศ.1368-1662) และราชวงศ์ชิง (ค.ศ.1662-1911) มีบันทึกเกี่ยวกับหมู่เกาะต่างๆ มากมาย แต่จุดอ่อนในการพิสูจน์กรรมสิทธิ์ของจีนอยู่ที่ขาดข้อมูลเพียงพอที่จะพิสูจน์ว่าจีนในสมัยนั้นๆ ใช้อำนาจครอบครองดินแดนในส่วนใดในฐานะที่เป็นดินแดนของจีน¹² ซึ่งประเทศอื่นยังไม่มีเอกสารที่ใช้อ้างกรรมสิทธิ์ได้ดีกว่าของจีน หลักฐานที่มีน้ำหนักในการอ้างกรรมสิทธิ์ของจีน และไม่มี

¹² China's Indisputable Sovereignty over the Xisha and Nansha Islands – Document of Ministry of Foreign Affairs of the People's Republic of China, January 30, 1980 (Beijing: Foreign Languages Press, 1980), pp.1-7

ชาติได้โต้แย้งกรรมสิทธิ์ของจีนในขณะนั้น คือ แผนที่ที่ทางการจีนจัดทำขึ้นในสมัยราชวงศ์ชิง ปี ค.ศ. 1755, 1810, 1817, 1909 เป็นแผนที่ของทางราชการ ซึ่งเอกสารเหล่านี้มีคุณค่าในฐานะหลักฐานทางประวัติศาสตร์¹³

เหตุการณ์ในทางประวัติศาสตร์ที่มีความสำคัญทางกฎหมายระหว่างประเทศของหมู่เกาะในทะเลจีนใต้ที่ส่งผลกระทบต่อกรณีพิพาททะเลจีนใต้ สรุปได้ดังนี้

1. เมื่อฝรั่งเศสขยายอำนาจมาปกครองอินโดจีนเป็นอาณานิคม ได้ตกลงแบ่งเขตแดนทางทะเลกับจีน เมื่อปี ค.ศ.1887 ฝรั่งเศสลากเส้นปักปันเขตแดนกับจีนในทะเลจีนใต้ โดยใช้เส้นแวงที่ 105 E ทางตะวันออกเป็นของจีน รวมทั้งหมู่เกาะ Paracel และ Spratly ด้วย

2. ปี ค.ศ.1883 คณะสำรวจของรัฐบาลเยอรมันปรากฏตัวอยู่ในทะเลจีนใต้ รัฐบาลจีนได้ทำการประท้วง แสดงให้เห็นว่าจีนขณะนั้นอ้างกรรมสิทธิ์ในดินแดนทะเลจีนใต้¹⁴

3. จีนอ้างหลักฐานยืนยันว่า อดีตนายกรัฐมนตรีนคร และ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของฝรั่งเศส Aristide Briand ได้พูดเมื่อวันที่ 22 สิงหาคม 1921 ว่า หมู่เกาะ Spratly มีจีนเป็นเจ้าของอยู่แล้ว และต่อมาในปี ค.ศ.1929 ผู้รักษาราชการข้าหลวงใหญ่ของฝรั่งเศสประจำอินโดจีนก็ได้ยืนยันเช่นกัน¹⁵

4. เดือนกันยายน ค.ศ.1931 เมื่อญี่ปุ่นรุกรานจีน ฝรั่งเศสฉวยโอกาสที่จีนกำลังมีภัยจากภายนอก แจ้งต่อจีนเมื่อวันที่ 4 ธันวาคม ว่า หมู่เกาะ Paracel เป็นของฝรั่งเศส ฝ่ายจีนได้มีบันทึกลงวันที่ 30 พฤศจิกายน 1932 ถึงกงสุลฝรั่งเศสประจำวงโจว และกระทรวงการต่างประเทศของฝรั่งเศสว่า หมู่เกาะ Paracel เป็นส่วนหนึ่งของจีน และเมื่อฝรั่งเศสได้ส่งกำลังไปยึด 9 เกาะในหมู่เกาะ Spratly จีนได้ทำการประท้วง การประท้วงในยามที่ตนใช้กำลังเอาชนะไม่ได้เท่ากับเป็นการรักษาสิทธิที่จะเรียกดินแดนคืนในภายหลัง¹⁶

¹³ เขียน ธีรวิทย์, นโยบายต่างประเทศจีน ศูนย์จีนศึกษา สถาบันเอเชียศึกษา (กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541), 393.

¹⁴ Ibid.

¹⁵ China's Indisputable Sovereignty over the Xisha and Nansha Islands – Document of Ministry of Foreign Affairs of the People's Republic of China, January 30, 1980 (Beijing: Foreign Languages Press, 1980), pp. 9-10 ต่อไปจะเรียกว่า "China's White Paper"

¹⁶ "China's White Paper," pp.10-11.

5. ญี่ปุ่นยึดหมู่เกาะ Paracel และ Spratly ในปี ค.ศ.1939 ญี่ปุ่นพ่ายแพ้สงครามโลก จีนได้ส่งเรือรบไปรับมอบอำนาจการปกครองจากญี่ปุ่น โดยมีพิธีมอบอำนาจ หลัทธิศาสตราจารย์ ภาพถ่าย¹⁷ ซึ่งในขณะนั้นไม่มีชาติใดทักท้วง

6. ในปี ค.ศ.1949 เมื่อจีนสถาปนาระบบคอมมิวนิสต์ที่กรุงปักกิ่ง รัฐบาลใหม่ได้ออกประกาศย้ำหลายครั้งว่าหมู่เกาะ Paracel และ Spratly เป็นของจีน¹⁸

7. ในการประชุมสนธิสัญญาสันติภาพระหว่างญี่ปุ่นกับสัมพันธมิตรผู้ชนะสงคราม ซึ่งจีนไม่ได้รับเชิญให้เข้าร่วมด้วย นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่างประเทศของจีน ได้ประกาศเมื่อวันที่ 15 สิงหาคม 1951 ว่าหมู่เกาะในทะเลจีนใต้ทั้งหมดเป็นของจีน แม้ญี่ปุ่นจะยึดครองชั่วคราวก็ตาม และในที่ประชุมที่ซานฟรานซิสโก นายอังเดร โกรมิโก รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของสหภาพโซเวียตขณะนั้นประกาศว่า ดินแดนที่เป็นหมู่เกาะ Paracel และ Spratly ที่ญี่ปุ่นสละสิทธิ์ปกครองไม่ได้บอกว่าจะสละสิทธิ์ให้ชาติใด เป็นดินแดนของจีนอันจะแบ่งแยกมิได้¹⁹

8. ทางการจีนอ้างว่า เมื่อญี่ปุ่นมอบอำนาจเหนือหมู่เกาะ Spratly คืนให้จีน ไม่มีชาติใดคัดค้าน นานาชาติยอมรับฐานะของจีนว่ามีอำนาจอธิปไตยเหนือหมู่เกาะในทะเลจีนใต้ จีนอ้างว่า ที่ประชุม The Far East Conference on Meteorology เมื่อปี ค.ศ.1930 ผู้แทนที่เข้าร่วมประชุมทั้งหมดในขณะนั้น (อังกฤษ จีน ฝรั่งเศส ฟิลิปปินส์) ยืนยันว่าเกาะในทะเลจีนใต้เป็นของจีน²⁰

9. ปี ค.ศ.1955 การประชุมองค์การการบินพลเรือนที่จัดขึ้นที่กรุงมะนิลา ผู้แทนเข้าร่วมประชุมจาก สหรัฐฯ อังกฤษ ฝรั่งเศส ญี่ปุ่น แคนาดา ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ ไทย ฟิลิปปินส์ เวียดนามใต้ และจีนไต้หวัน ที่ประชุมได้มีมติที่ 241 เรียกร้องให้รัฐบาลไต้หวันเพิ่มการตรวจการณ์ทางอุตุนิยมบนเกาะ Spratly ซึ่งไม่มีผู้แทนประเทศใดคัดค้าน แสดงให้เห็นว่าทุกประเทศที่เข้าร่วมประชุมยอมรับว่าหมู่เกาะ Spratly เป็นส่วนหนึ่งของจีน²¹

10. 15 พฤษภาคม 1996 จีนอ้างอำนาจกฎหมายทะเลในการจัดระเบียบการบริหารงานในหมู่เกาะทะเลจีนใต้ เริ่มด้วยหมู่เกาะ Spratly จีนได้ประกาศพื้นที่เศรษฐกิจจำเพาะ (Exclusive

¹⁷ Ibid., p. 11 และ Appendix 2.

¹⁸ เขียน ธีรวิทย์, นโยบายต่างประเทศจีน ศูนย์จีนศึกษา สถาบันเอเชียศึกษา (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541), 394.

¹⁹ "China's White Paper," pp. 12 ; China's Foreign Relations: A Chronology of Events (1949-1988), (Beijing : Foreign Languages Press, 1989), p.21

²⁰ "China's White Paper," pp.14.

²¹ Yin Zhiping, 'China's Sovereignty over the Nansha Islands Indisputable,' Beijing Review, May 23-29, 1988, pp. 4-5.

Economic Zone, EEZ) 200 ไมล์ทะเล (ประมาณ 371 กิโลเมตร) บริเวณไหล่ทวีป (Continental Shelves) และพรมแดนทางทะเลที่ติดต่อกับประเทศข้างเคียงรวมทั้งกำหนดเส้นฐานชายฝั่งทะเลด้วย (baselines)²²

การอ้างสิทธิ์ของฟิลิปปินส์ หมู่เกาะ Spratly ที่อยู่ใกล้กับเกาะ Palawan ของฟิลิปปินส์ ที่สุด (Kalayaan) มีระยะทางประมาณ 400 กิโลเมตร เหตุผลของฟิลิปปินส์ที่ใช้อ้างกรรมสิทธิ์ คือ ความใกล้ชิด (proximity)

การอ้างกรรมสิทธิ์ครั้งแรกเป็นการกระทำของเอกชนในปี ค.ศ.1956 ชาวฟิลิปปินส์ Thomas Cloma แล่นเรือไปถึงอาณาบริเวณคาลายาอัน ซึ่งมีเกาะ ดินทราย หินปะการัง เรียงกันประมาณ 33 แห่ง เมื่อทำการสำรวจแล้วได้ทำเรื่องแจ้งกระทรวงการต่างประเทศของฟิลิปปินส์ว่าเป็นอาณาบริเวณที่ไม่มีเจ้าของ พร้อมทั้งอ้างกรรมสิทธิ์โดยการประกาศต่อสื่อมวลชนในวันที่ 15 พฤษภาคม 1956 หลักการที่ใช้อ้างกรรมสิทธิ์คือ “การค้นพบและความใกล้เคียง” (discovery and proximity)²³

รัฐบาลฟิลิปปินส์ตอบสนองเรื่องนี้โดยส่งทหารเข้าครอบครองเกาะต่างๆ ตั้งแต่ปี ค.ศ.1970-1971 และประธานาธิบดีได้ออกพระราชกฤษฎีกาเมื่อวันที่ 11 มิถุนายน 1978 อ้างกรรมสิทธิ์เหนือดินแดนดังกล่าว ข้ออ้างกรรมสิทธิ์ที่ใช้สนับสนุนคือ “ประวัติศาสตร์ ความจำเป็นในการใช้ และการครอบครองอย่างมีประสิทธิภาพ” (history, indispensable need, and effective occupation) นอกจากนี้ยังอ้างถึงความสำคัญของอาณาบริเวณที่มีต่อความมั่นคงแห่งชาติและความอยู่รอดทางเศรษฐกิจ และที่ตั้งภูมิศาสตร์อันใกล้ชิด²⁴

ต่อมาเมื่อกฎหมายทะเลภายใต้องค์การสหประชาชาติมีผลใช้บังคับตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน ค.ศ.1984 รัฐบาลฟิลิปปินส์ได้อ้างสิทธิ์ครอบครองอาณาบริเวณดังกล่าวโดยอิงกฎหมายทะเลอีกทางหนึ่ง²⁵

การอ้างสิทธิ์ได้หวั่น ทางการได้หวั่นอ้างอำนาจอธิปไตยเหนือหมู่เกาะในทะเลจีนใต้โดยอาศัยศิษย์สืบทอดมรดกจากรัฐบาลจีนในอดีตเช่นเดียวกับจีน โดยสรุปส่วนที่ได้หวั่นเน้นหรือเสริมสิ่งที่จีนใช้อ้างกรรมสิทธิ์ อาจกล่าวได้ดังนี้²⁶

²² Park Choon-ho, “China Exclusive Economic Zone,” Korea Focus, Bimonthly, May-June 1996, pp. 128-129.

²³ ภายหลังประกาศไม่นาน หนังสือพิมพ์ กวางหมิงรายวันของจีนทำการประท้วง รัฐบาลไต้หวันก็ประกาศคัดค้านเมื่อวันที่ 24 พฤษภาคม 1956, ดูใน The Nations, April 29, 1994, A13; Sheng Lijun, op.cit., pp.22-23.

²⁴ Sheng Lijun, op.cit., pp.22-23.

²⁵ Michael Hindley and James Bridge. ‘South China Sea Disputed Islands,’ Free China Review, Vol. 44, No. 8 (August 1994), pp.45-46.

1. จีนมีหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่สามารถยืนยันได้ว่าจีนเป็นเจ้าของหมู่เกาะในทะเลจีนใต้ย้อนกลับไปถึง 2,000 ปี ตั้งแต่สมัยราชวงศ์ฮั่น ประธานาธิบดีหลี่เติงฮุย ได้ยืนยันเมื่อเดือนมีนาคม ค.ศ.1995 ว่าจีนมีหลักฐานโบราณวัตถุที่พิสูจน์ได้ว่าคนจีนได้ปรากฏตัวในอาณาบริเวณนั้นก่อนชนชาติอื่นใดและมีอำนาจอธิปไตยเหนืออาณาบริเวณนั้นตามกฎหมายระหว่างประเทศ²⁷

2. เฉพาะในอาณาบริเวณหมู่เกาะ Spratly จีนได้ใช้อำนาจอธิปไตยเหนือดินแดนนี้ตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ 13 โดยส่งเรือลาดตระเวนไปตรวจในบริเวณนั้นครั้งแรกในปี ค.ศ.1293 โดย กุบไล่ชาน ผู้สถาปนาราชวงศ์หยวน นอกจากนั้นในสมัยราชวงศ์หมิง ขุนนางเจิ้งเหอกี้ส่งกองเรือไปเยือนอาณาบริเวณ Spratly ถึง 7 ครั้งในช่วงปี ค.ศ.1403-1433 ดังที่จีนก็อ้างเช่นกัน

3. หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 และก่อนรัฐบาลกัวฮอมินตั้ง ย้ายไปตั้งอยู่ที่กรุงไถเป่ย์ ในปี ค.ศ 1949 ประธานาธิบดีเจียงไคเช็ค ได้ออกคำประกาศฝ่ายบริหารให้โอนอำนาจการปกครองหมู่เกาะ Spratly จากมณฑลกว่างตงไปเป็นของอำเภอปกครองพิเศษไหหลำ

4. เมื่อรัฐบาลกัวฮอมินตั้งย้ายไปตั้งอยู่ที่กรุงไถเป่ย์แล้วในปี ค.ศ 1990 สำนักนายกรัฐมนตรีได้ออกคำสั่งให้เกาะตงซา (Pratus) และไถ่ฝิง (Itu Aba) อยู่ภายใต้การบริหารงานของเทศบาลเมืองเกาสุง

ข้ออ้างกรรมสิทธิ์ของรัฐบาลไต้หวันและการปรากฏตัวของทหารในการครอบครองเกาะสูงแห่งที่มีความสำคัญ ทำให้ฐานะทางกฎหมายระหว่างประเทศของไต้หวันขัดแย้งกับของจีน

การอ้างสิทธิ์เวียดนาม เวียดนามได้ได้ส่งทหารไปประจำที่หมู่เกาะทางใต้หมู่เกาะพาราเซลส์แทนที่ฝรั่งเศสในปี ค.ศ 1955 และยึดครองอยู่จนถึงปี ค.ศ 1974 หลังจากเวียดนามรวมประเทศแล้ว ปัญหาการอ้างกรรมสิทธิ์เหนือหมู่เกาะ Paracel และหมู่เกาะ Spratly ทับกับจีน จึงเกิดขึ้นในปี ค.ศ 1975 โดยเวียดนามได้ส่งทหารเข้าไปครอบครองหลายเกาะในหมู่เกาะ Spratly ตามที่กล่าวแล้ว เมื่อเวียดนามขัดแย้งกับจีนอย่างเปิดเผยแล้วในปี ค.ศ 1978 และรัฐบาลเวียดนามได้พิมพ์ “สมุดปกขาว” ออกเผยแพร่เพื่อสนับสนุนข้ออ้างกรรมสิทธิ์ของตนเหนือหมู่เกาะ Paracel และหมู่เกาะ Spratly โดยเวียดนามเรียกว่า “หวงซา” Hoang Sa และ “ตริงซา” Truong Sa²⁸ ข้ออ้างกรรมสิทธิ์ของรัฐบาลเวียดนามใน “สมุดปกขาวของเวียดนาม” มีสาระสำคัญ คือ

²⁶ เซียน ฮีรวิทย์, นโยบายต่างประเทศจีน ศูนย์จีนศึกษา สถาบันเอเชียศึกษา (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541), 395.

²⁷ Chen Hung-yu, “The ROC’s Policy on the Spratly Islands,” Issues & Studies, Vol. 31, No.6 (June 1995), pp. 130, 131.

²⁸ Vietnam’s Sovereignty over the Hoang Sa and Truong Sa Archipelagoes (Hanoi; Ministry of Foreign Affairs, 1979) ต่อไปนี้เรียกว่า “Vietnam’s White paper” หรือ “สมุดปกขาวของเวียดนาม”

1. “สมุดปกขาวของเวียดนาม” อ่างแผนที่ขอบเขตความง่ายซึ่งรวบรวมในศตวรรษที่ 17 โดย โดบา (Do Ba) ในเชิงอรรถอธิบายแผนที่ ผู้รวบรวมได้อ้างถึง ไบ คัด วาง (Bai Cat Vang) โดยบรรยายถึงที่ตั้งของเกาะใน “สมุดปกขาวของเวียดนาม” สรุปรว่าเป็น “Golden Sandbank” อยู่ในหมู่เกาะ Paracel²⁹

2. “สมุดปกขาวของเวียดนาม” อ้างว่ามีหลักฐานบันทึกทางประวัติศาสตร์ของทางการเวียดนามว่า กษัตริย์ราชวงศ์เกีย ลอง (Gia Long) ได้ปกครองหมู่เกาะ Paracel ในปี ค.ศ. 1816 และได้สร้างวัด และหลักป้าย ไว้ที่เกาะในปี ค.ศ. 1825 (เวียดนามยังมีเอกราช)³⁰

3. ในปี ค.ศ.1956 รัฐบาลเวียดนามใต้ในขณะนั้นได้ส่งเรือรบไปยึดครองส่วนหนึ่งของหมู่เกาะตริงซา หรือหมู่เกาะ Spratly และมีกฤษฎีกาประกาศให้หมู่เกาะตริงซา เป็นส่วนหนึ่งของจังหวัดพุกทวย (Phuoc Tuy)

สรุปได้ว่าคนเวียดนามได้ปรากฏตัวในอาณาบริเวณหมู่เกาะทะเลจีนใต้และเป็นชนชาติที่ 2 รองจากจีนที่อ้างอำนาจอธิปไตยเหนือหมู่เกาะบางเกาะในทะเลจีนใต้และสามารถครอบครองดินแดนบางส่วนของหมู่ Spratly ตั้งแต่ปี ค.ศ.1975

อย่างไรก็ตามก่อนหน้านั้นฝ่ายจีนอ้างว่ามีหลักฐานแสดงว่าในปี ค.ศ.1958 เวียดนามเหนือโดยนายกรัฐมนตรีฟามวันดง ได้รับรองการขยายเขตน่านน้ำของจีนจาก 3 ไมล์ทะเล เป็น 12 ไมล์ทะเลซึ่งจีนระบุไว้ด้วยว่าให้รวมถึงหมู่เกาะตงซา (Pratas) ซีซ่า (Paracels) จงซา (Macclesfield Bank) และหนานซา (Spratly) ด้วย³¹

การอ้างสิทธิ์มาเลเซีย นอกจากอ้างกรรมสิทธิ์ปี ค.ศ.1979 แล้วยังสร้างลานบินและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเพื่อทำธุรกิจด้วย เหตุผลที่รัฐบาลมาเลเซียใช้คือหลักการด้านดินแดนตามไหล่ทวีป (Continental Shelf) นั่นคือลงมือปฏิบัติก่อนอนุสัญญากฎหมายทะเลผ่านการอนุมัติของสหประชาชาติ 1 ปีและก่อนมีผลใช้บังคับ 3 ปี³²

การอ้างสิทธิ์บรูไน อ้างกรรมสิทธิ์เหนือ Louisa Reef ซึ่งอยู่ใกล้เขตเศรษฐกิจจำเพาะภายใน 200 ไมล์ทะเล คือบรูไนอ้างหลักได้สิทธิ์ตามอนุสัญญาว่าด้วยกฎหมายทะเล ปี ค.ศ.1984 เช่นกัน³³

²⁹ Ibid., pp. 10-11.

³⁰ Ibid., pp. 17-25, 51.

³¹ เขียน จีรวิทย์, นโยบายต่างประเทศจีน ศูนย์จีนศึกษา สถาบันเอเชียศึกษา (กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541), 397.

³² Sheng, Lijun. “Beijing and the Spratlys,” Issues & Studies, Vol. 31, No.7(July 1995), pp.18-45

³³ Michael Hindley and James Bridge. “South China Sea Disputed Islands,” Free China Review, Vol. 44, No. 8 (August 1994), pp. 42-47.

จากภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ที่ทั้งจีนและหลายประเทศที่ได้อ้างกรรมสิทธิ์ในหมู่เกาะทะเลจีนใต้ จะเห็นได้ว่าข้อเท็จจริงที่ใช้อ้างมาจากมูลฐานข้อเท็จจริงที่ต่างกัน ทำให้เกิดกรณีพิพาทในทะเลจีนใต้ และอีกเหตุผลหลักที่สำคัญที่ทำให้กรณีพิพาทในทะเลจีนใต้มีความแข็งแกร่งคือ อาณาบริเวณทะเลจีนใต้เป็นบริเวณที่มีสัตว์น้ำชุกชุม มีทรัพยากรใต้น้ำอุดมสมบูรณ์ และในช่วงปี ค.ศ.1968-1970 สภาเศรษฐกิจประจำภูมิภาคเอเชียและตะวันออกเฉียงใต้แห่งสหประชาชาติ ได้ร่วมมือกับกองทัพเรือสหรัฐอเมริกา และผู้เชี่ยวชาญจากญี่ปุ่น เกาหลีใต้ และไต้หวัน ทำการสำรวจและพบว่ามีความชุกชุมของปิโตรเลียมในบริเวณหมู่เกาะ Spratly และที่อื่นๆ ในทะเลจีนใต้³⁴ ซึ่งเข้าใจได้ว่าทุกประเทศที่เข้ามาแย่งชิงกรรมสิทธิ์และยึดเกาะต่างๆ ในบริเวณทะเลจีนใต้ภายหลังจากวิกฤตการณ์น้ำมันในต้นทศวรรษ 1970 มีเป้าหมายอยู่ที่การขุดน้ำมันและแก๊สเป็นสำคัญ และอีกเหตุการณ์ที่เป็นเหตุการณ์ที่สำคัญและถูกพูดถึงมากในทะเลจีนใต้คือกรณีพิพาทระหว่างจีนและฟิลิปปินส์ ซึ่งภายหลังจากตัดสินของศาล จีนได้ออกมาประกาศไม่ยอมรับคำชี้ขาดทันที โดยบอกว่าคำชี้ขาดนี้เป็นโมฆะ และไม่มีผลผูกพัน (No blinding force) ทั้ง ๆ ที่จีนและฟิลิปปินส์ต่างเป็นภาคีของ UNCLOS ดังนั้นกระบวนการพิจารณาคดีก็จะดำเนินไปตามหลักเกณฑ์และกลไกของ UNCLOS และ UNCLOS ก็ได้กำหนดชัดเจนว่า คำชี้ขาดมีผลผูกพันคู่กรณี และคู่กรณีต้องปฏิบัติตามคำชี้ขาด ดังนั้นจะเห็นว่ากรณีพิพาททะเลจีนใต้เป็นปัญหาที่ไม่อาจยุติหรือระงับได้โดยวิธีการทางตุลาการหรือทางการศาล เนื่องจากปัญหานี้มีการเมืองระหว่างประเทศเข้ามาเกี่ยวข้องสูง ทำให้ในท้ายที่สุดคู่กรณีต้องกลับมาระงับข้อพิพาทโดยทางการเมืองหรือทางการทูตจะต้องมาใช้กระบวนการทางปฎิญญาว่าด้วยแนวปฏิบัติของรัฐภาคีในทะเลจีนใต้ระหว่างอาเซียนกับจีน ASEAN-China declaration of the conduct of party in south China sea (DOC) ที่ยืนยันว่าการรับเอาหลักเกณฑ์ในการปฏิบัติต่อกันหรือ Code of Conduct (COC) ของรัฐภาคีในทะเลจีนใต้จะเป็นการส่งเสริมสันติภาพและความมั่นคงในภูมิภาคและตกลงจะดำเนินเงินในเรื่องนี้ให้สำเร็จลุล่วง ต้องตามวัตถุประสงค์ตามหลักการของฉันทามติ อีกทั้งเนื้อหาของปฎิญญานี้เนื้อหาของ DOC ยังระบุให้ทั้งอาเซียนและจีน ต้องอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ที่จะช่วยสร้างบรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อการร่วมการจัดทำ Code of Conduct (COC) ต่อไป

³⁴ Peter Kien-hong Yu, "A Critique of the Three Proposals for 'Solving' the Spratlys Dispute: A Chinese View from Taiwan," Issues & Studies. Vol. 31, No. 1 (January 1995), p. 63

การดำเนินนโยบายต่างประเทศของจีนต่อกรณีพิพาททะเลจีนใต้ ในสมัยประธานาธิบดี สี จิ้นผิง

การที่จีนมีพัฒนาการในการเติบโตเพื่อเป็นมหาอำนาจของโลกอย่างต่อเนื่อง จากที่เคยตกเป็นผู้ถูกระทำในสมัยประเทศตะวันตก ล่าอาณานิคม ทำให้จีนมีความรู้สึกอับอายและต้องการกลับมากอบกู้ความเป็นอาณานิคมและความยิ่งใหญ่ของจีนในประชาคมระหว่างประเทศอีกครั้ง สำหรับจีนขยายอิทธิพลเพื่อแสวงหาความมั่นคง และความอยู่รอด เพราะเคยอ่อนแออย่างมากทั้งด้านการทหารและเศรษฐกิจในช่วงที่ประเทศตะวันตกล่าอาณานิคมและสงครามฝิ่น จีนจึงไม่ได้แสวงหาอำนาจ และไม่มีเป้าหมายหรือพฤติกรรมที่ต้องการครองความเป็นเจ้า แต่ต้องการปกป้องตัวเองให้อยู่รอดปลอดภัย และเป็นอิสระจากประเทศอื่น ซึ่งเป็นพฤติกรรมทั่วไปของรัฐ นอกจากนี้การดำเนินนโยบายของจีนในช่วงแรกๆ ที่เป็นมหาอำนาจด้านเศรษฐกิจนั้น เน้นการส่งเสริมความมั่นคงภายในทั้งในการพัฒนาเศรษฐกิจให้ทันสมัยและการรวมประเทศให้มั่นคง ขณะที่บทบาทในต่างประเทศจะเน้นส่งเสริมภาพลักษณ์การเติบโตอย่างสันติ และการเป็นมหาอำนาจที่ไม่รุกรานประเทศอื่น ตลอดจนร่วมมือกับสหรัฐอเมริกา

จีนดำเนินนโยบายทำทนายระเบียบโลกที่มีสหรัฐอเมริกาเป็นผู้กำหนดตั้งแต่ทศวรรษ 1960 ตั้งแต่การเป็นพันธมิตรกับสหภาพโซเวียต จากนั้นก็ตั้งตัวเป็นผู้นำกลุ่มประเทศกำลังพัฒนาหรือกลุ่มประเทศโลกที่สาม เพื่อแบ่งแยกสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นประเทศพัฒนาแล้วออกจากประเทศส่วนใหญ่ของโลกที่เป็นประเทศกำลังพัฒนา รวมทั้งจีนพยายามจะอยู่นอกเหนือระเบียบโลกที่สหรัฐอเมริกากำหนด เช่น ไม่เปลี่ยนแปลงระบอบการปกครอง ขณะเดียวกัน ผู้นำของจีนในแต่ละยุคก็สร้างระเบียบโลกแยกออกจากสหรัฐอเมริกาและมหาอำนาจอื่น ๆ ซึ่งมีวิธีการที่ต่างกัน เช่น ประธานาธิบดีเหมา เจ๋อตุง เลือกโดดเดี่ยว นำพาจีนออกจากระเบียบระหว่างประเทศ ได้แก่ ความร่วมมือในองค์กรระหว่างประเทศ และเศรษฐกิจโลก แต่ในสมัยประธานาธิบดี เต็ง เสี่ยวผิง เปลี่ยนเป็นเปิดประตูสู่ความร่วมมือกับต่างประเทศ และประกาศสร้างชาติด้วยเทคโนโลยี เน้นการปรับตัวสู่นวัตกรรม และการพัฒนาวิทยาศาสตร์ ซึ่งทำให้จีนมีการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว และมีบทบาทเป็นมหาอำนาจด้านเศรษฐกิจของโลก เช่น การเข้าเป็นสมาชิกองค์การการค้าโลก (World Trade Organization -WTO) เมื่อปี 2001 ในสมัยประธานาธิบดี เจียง เจ๋อหมิน

ในสมัยประธานาธิบดีหู จิ่นเทา (ดำรงตำแหน่งระหว่างปี 2003-2013) ให้ความสำคัญกับนโยบาย"ความฝันของจีน" (China Dream) ที่จะเป็นการสร้างสภาพแวดล้อมการเติบโตอย่างสันติ (peaceful rise) เพื่อจะเอื้อต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจและความมั่นคงภายในประเทศ โดยการเติบโตของจีนทั้งด้านเมือง เศรษฐกิจ และการทหาร จะไม่เป็นภัยคุกคามต่อสันติภาพและความมั่นคงของโลก

ในสมัยประธานาธิบดี สี จิ้นผิง ผู้นำรุ่นที่ 5 สานต่อยุทธศาสตร์ China Dream เพื่อให้บรรลุเป้าหมายสังคมนิยมที่ทันสมัย มีความแข็งแกร่ง เป็นประชาธิปไตย มีอารยธรรม และมีความสมานฉันท์ นอกจากนี้ จะต้องเป็นประเทศพัฒนาแล้วระดับต้น ในปี 2035 ที่สังคมจะมีความเจริญรุ่งเรืองในระดับปานกลาง ขนชั้นกลางซึ่งเป็นประชากรส่วนใหญ่ของประเทศ จะมีจำนวนเพิ่มขึ้น ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น และเป็นผู้นำระดับโลกด้านนวัตกรรม พร้อมกับให้ความสำคัญด้านสิ่งแวดล้อมมากขึ้น เพื่อก้าวสู่การเป็นประเทศสังคมนิยมมหาอำนาจที่ทันสมัย และเป็นประเทศพัฒนาแล้วระดับปานกลาง

จีนในสมัยประธานาธิบดี สี จิ้นผิง ยังมีความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ การเมืองภายในมีเสถียรภาพ มีแสนยานุภาพทางทหาร และมีบทบาทอย่างมากต่อระเบียบเศรษฐกิจและการเมืองโลก เช่น เริ่มเป็นผู้ลงทุนรายใหญ่ในต่างประเทศ มีบทบาทสำคัญในการต่อรองเรื่องความขัดแย้งทางการค้าในเวทีระหว่างประเทศมากขึ้นใน WTO ใช้ข้อริเริ่ม Belt and Road Initiative (BRI) เพื่อมีช่องทางเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติ อาหาร พลังงาน และเชื่อมโยงกับประเทศทั่วโลก และจีนมีพฤติกรรมแข็งกร้าวมากขึ้นในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างประเทศ โดยเฉพาะในการขยายการยึดครองกรรมสิทธิ์เหนือดินแดนในทะเลจีนใต้

การดำเนินนโยบายต่างประเทศของจีนภายใต้ผู้นำ สี จิ้นผิง เป็นไปในลักษณะที่แข็งกร้าวซึ่งมีสาเหตุมาจาก 4 ประการ ดังนี้

1. **ผลประโยชน์แห่งชาติทางการเมือง** โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแสดงอำนาจอธิปไตยเหนือพื้นที่พิพาท ผู้นำจีนทุกคนให้ความสำคัญต่อผลประโยชน์แห่งชาติทางการเมือง ไม่ว่าจะเป็นความอยู่รอด ความมั่นคงรวมทั้งอธิปไตยและบูรณภาพแห่งดินแดน แต่การรักษาผลประโยชน์อาจแตกต่างกัน ผู้นำจีนในอดีตมักแสดงออกด้วยคำพูดที่แข็งกร้าวแต่มีท่าทีประนีประนอมโดยเฉพาะผู้นำรุ่นที่ 34

ทั้งนี้อาจเพราะจีนยังไม่มีคามเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและทางการทหารอีกทั้งจีนอาจต้องการความร่วมมือจากประเทศต่าง ๆ ในการพัฒนาเศรษฐกิจของจีน

อย่างไรก็ตาม ผู้นำจีนให้ความสำคัญต่อผลประโยชน์แห่งชาติด้านอธิปไตยเหนือดินแดนที่จีนอ้างกรรมสิทธิ์ ดังจะเห็นได้จากการที่จีนยืนยันให้อังกฤษคืนทั้งเกาะฮ่องกงและเขตเช่า เมื่อครบกำหนดสัญญาเช่าในปี 1997 แต่จีนก็ประนีประนอมด้วยหลักการ "หนึ่งประเทศ สองระบบ (One Country Two Systems)" เพื่อให้ฮ่องกงกลับมาอยู่ในอำนาจอธิปไตยของจีน แต่อาจมีความแตกต่างในรูปแบบทางการเมืองและเศรษฐกิจได้

ผู้นำจีนทุกคนได้ให้ความสำคัญกับผลประโยชน์ทางการเมืองด้านอธิปไตยเหนือได้วันที่จีนอ้างว่าเป็นส่วนหนึ่งของจีน จีนเจียงและทิเบตซึ่งผู้นำจีนให้ความสำคัญต่อความเป็นเอกภาพของชาติและอำนาจอธิปไตยเหนือดินแดนเหล่านี้ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่ไม่อาจแบ่งแยกได้ของจีน และถือเป็นส่วนหนึ่งในผลประโยชน์หลัก (Core Interest) ที่จีนไม่อาจสูญเสียหรือเจรจาประนีประนอม

จีนถือว่า หมู่เกาะสแปรตลีย์เป็นผลประโยชน์หลัก (Core Interest) ที่สำคัญเทียบเท่าได้กับทิเบต และจีนเจียง ปัญหาความขัดแย้งระหว่างจีนกับฟิลิปปินส์ มาเลเซีย เวียดนาม และบรูไนเรื่องปัญหากรรมสิทธิ์เหนือหมู่เกาะสแปรตลีย์ จึงอาจมีการขัดแย้งกันได้เป็นระยะๆ แต่การเจรจาอย่างสันติวิธีโดยพิจารณาถึงหลักการและข้อกฎหมายระหว่างประเทศย่อมสามารถกระทำได้ เนื่องจากจีนยังจำเป็นต้องพึ่งพาต่างประเทศในการพัฒนาเศรษฐกิจตามนโยบายสีทันสมัยที่ดำเนินต่อ ๆ มารวมทั้งความไม่มั่นคงภายในของประเทศในเรื่องของชนกลุ่มน้อย ชนเผ่าและการก่อการร้ายในประเทศ การแทรกแซงของสหรัฐอเมริกาและประเทศตะวันตกเรื่องสิทธิมนุษยชนย่อมส่งผลให้จีนแสวงหามิตรประเทศกับอาเซียนและรักษาความมั่นคงในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ การปรับปรุงกองทัพเรือและอากาศของจีนและกำลังอาวุธนิวเคลียร์ จีนมองว่าหมู่เกาะ Paracel และ Spratly มีความสำคัญทางยุทธศาสตร์

จีนได้แถลงอย่างเป็นทางการถึง ผลประโยชน์หลักเหนือดินแดนพิพาท ในเดือนมีนาคม 2012 ในขณะที่นายเจมส์ สไตน์เบิร์ก (James Steinberg) รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศของสหรัฐอเมริกาได้เดินทางเยือนจีนและได้เข้าพบปะหารือกับเจ้าหน้าที่ระดับสูงของรัฐบาลจีน ซึ่งสื่อผ่านตัวแทนของสหรัฐอเมริกาไปยังรัฐบาลวอชิงตัน ดี.ซี. ใจความว่า "ทะเลจีนใต้นั้น เป็นผลประโยชน์หลัก (core interest) ของรัฐบาลปักกิ่ง" จีนได้จัดลำดับความสำคัญของทะเลจีนใต้ให้เป็น

ผลประโยชน์หลักของจีน เทียบเท่ากับไต้หวันและทิเบต³⁵ และได้แสดงท่าทีอย่างเป็นทางการทั้งภายในและภายนอกประเทศว่า "รัฐบาลจีนไม่ปรารถนาที่จะเจรจาต่อรองในเรื่องดังกล่าวและจะไม่ยอมอ่อนข้อในการใช้กำลังทหารเข้าปกป้องสิทธิอธิปไตยเหนือดินแดนเช่นกัน" จีนมีท่าทีที่ชัดเจน ทั้งในระดับรัฐบาลและกองทัพปลดปล่อยประชาชนจีน (People's Liberation Army : PLA) ในการไม่ประสงค์จะเจรจาต่อรองในกรณีพาทนี้และจะไม่ยอมอ่อนข้อในการใช้กำลังทหารเข้าปกป้องอธิปไตยเหนือดินแดนหมู่เกาะในทะเลจีนใต้หรือการที่ นายเกิ่ง เอียนเซิง โฆษกกระทรวงกลาโหมของจีนให้ข่าวต่อสำนักข่าวซินหัว เมื่อวันที่ 3 ธันวาคม 2012 ว่าจีนไม่ได้มีจุดประสงค์ที่จะมีส่วนร่วมในการขยายอาณาเขตทางทะเล แต่ต้องการเพียงเพิ่มความสามารถในการใช้ทรัพยากรทางทะเลให้ได้ ประโยชน์สูงสุด "การปกป้องสิทธิและผลประโยชน์ทางทะเลของประเทศ ถือเป็นหนึ่งในหน้าที่หลักที่สำคัญของกองทัพซึ่งทางกองทัพจะปฏิบัติตามหน้าที่อย่างสุดความสามารถภายใต้การนำของประเทศ" เช่น จีนประกาศห้ามเรือประมงประเทศอื่นจับปลาในเขตหมู่เกาะและจับกุมชาวประมงเวียดนาม โดยจีนอ้างว่า การที่จีนห้ามจับปลาทางการค้า "เพื่อป้องกันแหล่งปลา" ถูกเวียดนามประท้วงว่านั่นเป็น "การละเมิดอธิปไตยของเวียดนาม และละเมิดอำนาจอธิปไตยและเขตอำนาจศาลของเวียดนามในเขตเศรษฐกิจจำเพาะ"

นอกจากนี้ จีนยังออกมาตรการที่แสดงถึงความเป็นเจ้าของที่มีอำนาจอธิปไตยเหนือทะเลจีนใต้ เช่น การประกาศห้าม รัฐชายฝั่งอื่นทำประมงในพื้นที่ทะเลจีนใต้ การจับกุมตัวลูกเรือและเรือประมงต่างชาติที่เข้ามาในเขตเศรษฐกิจจำเพาะในทะเลจีนใต้ ทำให้ท่าทีของจีนเรื่องผลประโยชน์หลักในทะเลจีนใต้นี้มีความสำคัญมากขึ้น การที่จีนยกระดับผลประโยชน์ในทะเลจีนใต้ให้เป็นผลประโยชน์หลักของจีนนั้น ได้กลายมาเป็นองค์ประกอบใหม่ของกรณีพิพาททะเลจีนใต้ ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้จีนมีท่าทีที่แข็งกร้าว อีกทั้งความมั่นใจของผู้นำจีนจากการที่จีนสามารถพัฒนาเศรษฐกิจของชาติได้อย่างก้าวกระโดดฟันฝ่าอุปสรรคที่มากกระทบจีนได้หลายครั้งส่งผลให้จีนมีความมั่นใจและแสดงท่าทีในการรักษาผลประโยชน์ทางการเมืองเกี่ยวกับอำนาจอธิปไตยเหนือหมู่เกาะในทะเลจีนใต้โดยแสดงท่าทีว่าจีนไม่สามารถประนีประนอมได้

³⁵ สุรชัย สิริไกร และคณะ, "การวิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อนของแผนงานการจัดตั้งประชาคม การเมืองและความมั่นคงอาเซียน (APSC blueprint) และการประเมินบทบาทของประเทศ มหาอำนาจในเอเชีย (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2559), 152.

2.ผลประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจ ทะเลจีนใต้เป็นพื้นที่กว้างใหญ่ มีปริมาณทรัพยากรเป็นจำนวนมาก ทำให้รัฐต่าง ๆ บริเวณโดยรอบทะเลจีนใต้รวมทั้งสาธารณรัฐประชาชนจีนพยายามที่จะอ้างกรรมสิทธิ์เหนือพื้นที่ทะเลจีนใต้จนนำไปสู่ข้อพิพาททะเลจีนใต้ และยังเป็นแหล่งน้ำมันดิบและแก๊สธรรมชาติแหล่งใหญ่แหล่งหนึ่ง ดังจะเห็นได้จากได้พบน้ำมันและแก๊สธรรมชาติในพื้นที่เขตซาบารห์ (บรูไน/มาเลเซีย) นามโกนเซิน (ทางใต้ของเวียดนาม) ซาราวัค (อินโดนีเซีย) มาลัมปายา (ฟิลิปปินส์) มีการสำรวจหาน้ำมันในทะเลจีนใต้ครั้งแรกใน ปี 1968 โดยองค์การ Economic Commission for Asia and the Far East (ECAFE) และในปี 1969 -1970 บริษัทสำรวจน้ำมันของสหรัฐอเมริกาชื่อ Ray Geophysical of the states ได้ทำการสำรวจน้ำมันนอกชายฝั่งทะเลเวียดนามและได้รายงานการค้นพบน้ำมันแก๊สผู้นำเวียดนาม เป็นสาเหตุให้แต่ละประเทศพิพาทได้กล่าวอ้างกรรมสิทธิ์บริเวณนี้ เนื่องจากมีผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของประเทศพิพาท

การสำรวจน้ำมันยังมีมากขึ้นนับตั้งแต่ปี 1973 ในช่วงที่มีวิกฤตการณ์น้ำมันสาธารณรัฐประชาชนจีน ทำการสำรวจน้ำมันโดยการร่วมทุนกับต่างประเทศ ในปี 2006 China National Offshore Oil Company (CNOOC) ร่วมมือกับบริษัท Husky Energy ของแคนาดาได้ทำการสำรวจและค้นพบแหล่งแก๊สธรรมชาติ จีนคาดว่า มีน้ำมันสำรองในจำนวนถึง 210 พันล้านบาร์เรลในทะเลจีนใต้ และมีแก๊สธรรมชาติในจำนวน 266 ล้านล้านลูกบาศก์ฟุต (266 trillion cubic feet)

ต่อมาจีนได้ทำการสำรวจน้ำมันนอกชายฝั่งเกาะไหหลำและได้ค้นพบน้ำมัน 2 หลุมในต้นปี 1979 เป็นบริเวณที่ใกล้กับเส้นเขตแดนที่เป็นกรณีพิพาทระหว่างจีนกับเวียดนาม ซึ่งจีนได้ประกาศเขตสัมปทานให้บริษัทตะวันตกเข้าไปสำรวจขุดเจาะ³⁶ น้ำมันและแก๊สธรรมชาติที่คาดว่าจะมีอยู่สูงในทะเลจีนใต้ทำให้จีนต้องการครอบครองบริเวณนี้เพื่อความมั่นคงในด้านพลังงาน

การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญที่ส่งผลต่อเศรษฐกิจของจีนและอาเซียน คือ วิกฤตการณ์เศรษฐกิจปี 1997 ที่จีนประกาศไม่ลดค่าเงินหยวนและให้ความช่วยเหลือด้านการเงินต่อกลุ่มประเทศอาเซียนซึ่งทำให้จีนได้รับการยอมรับจากประเทศในอาเซียนมากขึ้น แต่เมื่อจีนได้เข้าเป็นสมาชิกองค์การการค้าโลกในปี 2001 ทำให้อาเซียนเกิดความไม่ไว้วางใจในท่าทีของจีนที่จะเข้ามาเป็น คู่แข่งกับอาเซียน อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจของจีนอยู่ในระดับเลข 2 หลักมาโดยตลอดเกือบ 20 ปีจีนจึงเป็นตัวอย่างของความสำเร็จของระบบเศรษฐกิจ "ทุนนิยมโดยรัฐ" ซึ่งเป็นที่นิยมกันมากในช่วงก่อน

³⁶ สุรชัย ศิริไกร, ความขัดแย้งระหว่างจีน ใต้หวัน เวียดนาม ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย และบรูไน ในการอ้างกรรมสิทธิ์ทับซ้อนเหนือหมู่เกาะ พาราเซล สแปรตลี และหมู่เกาะอื่น ๆ ในทะเลจีนใต้ (กรุงเทพฯ: สถาบันเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2548), 18.

สงครามโลกครั้งที่ 2 ในช่วงเริ่มต้นการพัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศต่าง ๆ แต่ไม่ได้เน้นเพื่อการส่งออกอย่างที่จีนกระทำ จีนจึงมีความจำเป็นในการแสวงหาแหล่งพลังงานเพิ่มขึ้น

ยิ่งไปกว่านั้น ทะเลจีนใต้มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจจีนด้วยเป็นเส้นทางพาณิชย์นาวีที่สำคัญ ต่อผลประโยชน์แห่งชาติทางเศรษฐกิจ เนื่องจากเป็นเส้นทางที่จีนส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมไปยัง ตลาดโลกและเป็นเส้นทางลำเลียงน้ำมันดิบ ร้อยละ 80 ของจีน ความสำคัญของทะเลจีนใต้ในฐานะที่เป็นเส้นทางการค้าระหว่างประเทศของจีนและต่อการพัฒนาของจีนทำให้จีนให้ความสำคัญต่ออำนาจ อธิปไตยของจีนในทะเลจีนใต้อันเกี่ยวข้องกับเรื่องผลประโยชน์แห่งชาติทางเศรษฐกิจของจีน

3. กระแสชาตินิยมในประเทศจีน (Nationalism) ความสำเร็จในการพัฒนาเศรษฐกิจตลอด 30 ปีที่ผ่านมา ระหว่างปี. 1979-2009 โดยจีนมีความเติบโตทางเศรษฐกิจกว่าร้อยละ 10 มาโดยตลอด อีกทั้งจีนยังสามารถฝ่าวิกฤติทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และในยุโรป ทำให้ผู้นำของจีนมีความมั่นใจในความสำเร็จและความสามารถในการพัฒนาเศรษฐกิจจีน ทำให้ทั้งผู้นำและประชาชนจีนเชื่อว่าจีนควรมีบทบาทเพิ่มขึ้นในเวทีโลก ความรู้สึกดังกล่าวทำให้ผู้นำและประชาชนชาวจีนแสดงออกกระแสนิยม ชาตินิยม จีนต้องการการยอมรับจากประชาคมโลก จีนมีความภาคภูมิใจในความสำเร็จและบทบาทที่มากขึ้น เพื่อชดเชยความทรงจำจากความพ่ายแพ้ของจีนต่อตะวันตกใน สงครามฝิ่นระหว่าง ปี 1839 -1842

แม้ว่าจีนจะปลดแอกจากการครอบงำของตะวันตก เมื่อจีนเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็น คอมมิวนิสต์ใน ปี 1949 แต่จีนก็ยังอ่อนแอและยากจน ความพ่ายแพ้ในอดีตทำให้จีนกล้ากลั่นความ ภาคภูมิใจของอดีตที่เคยรุ่งโรจน์ ดังนั้นความสำเร็จของเศรษฐกิจภายใต้นโยบายสี่ทันสมัยของจีนได้ ส่งผลให้ประชาชนจีนในศตวรรษที่ 21 แสดงออกถึงความรู้สึกชาตินิยมมากขึ้น "แนวคิด" ความฝัน ของจีนที่ผู้นำ สี จิ้นผิง ประกาศในปี 2013 สะท้อนความปรารถนาของจีนในการฟื้นฟูพลวัต ประเทศให้เข้มแข็ง มั่นคง และมั่งคั่ง เป็นที่ยอมรับของประชาคมโลกยิ่งไปกว่านั้นชาวจีนได้แสดงออก ถึงความรู้สึกชาตินิยม ทั้งทางวาจาและพฤติกรรม ดังในกรณี การประท้วง บอยคอตสินค้าไม่ว่าจะเป็น ญี่ปุ่น หรือประเทศในยุโรปที่วิพากษ์วิจารณ์จีน ความทรงจำเกี่ยวกับความอับยศของความพ่ายแพ้ใน อดีตยังถูกกระตุ้นด้วยเหตุการณ์ที่ทำให้เกิดกระแสรักชาติปรากฏในช่วงที่ผ่านมา เช่น เมื่อนักการเมือง ญี่ปุ่นจากหลายพรรคเดินทางไปคารวะศาลเจ้ายาสุคุนิซึ่งเป็นที่เก็บรายชื่ออดีตนายทหารในกองทัพ ญี่ปุ่นที่สละชีวิตในสงครามต่าง ๆ รวมทั้งสงครามที่ญี่ปุ่นรุกรานสร้างความไม่พอใจแก่จีน เพราะจีนถือว่า เป็นการกระทำที่แสดงถึงความไม่สำนึกผิดต่อความผิดพลาดในอดีตที่ญี่ปุ่นได้รุกรานเพื่อนบ้านและ

ฆ่าชาวจีนจำนวนมากในระหว่างสงคราม ปัญหาพิพาทด้านดินแดนเกี่ยวกับกรรมสิทธิ์และอำนาจอธิปไตยเหนือ "เกาะเตียวหยู" หรือ "เกาะเซนกากุ" กับประเทศญี่ปุ่น ประเด็นพิพาทหมู่เกาะในทะเลจีนใต้กับคูเกรณี ได้แก่ เวียดนาม ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย และบรูไน โดยที่จีนอ้างหลักฐานทางประวัติศาสตร์มายืนยันว่าหมู่เกาะเหล่านี้ได้อยู่ภายใต้อำนาจอธิปไตยของจีนมานาน จีนจึงมีมุมมองทางประวัติศาสตร์ด้านที่สอดคล้องกับกระแสนิยม รวมทั้งทัศนคติว่า "อดีตต้องรับใช้ปัจจุบัน" ประธานาธิบดี สี จิ้นผิง ได้กล่าวถึง "ความฝันของจีน" (Chinese Dream) ในสุนทรพจน์ครั้งแรกในเดือนมีนาคม ปี 2013 โดยมีเป้าหมายในการนำพาประเทศจีนก้าวไปสู่ความยิ่งใหญ่ 2 ประการ ประการแรกคือ การก้าวไปสู่ความ เป็นสังคมที่มีกินมีใช้ โดยประชากรทั้งในชุมชนเมืองและในชนบทมีมาตรฐานความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นภายใน ปี 2021 ซึ่งเป็นการครบรอบ 100 ปีของการจัดตั้งพรรคคอมมิวนิสต์จีน และประการที่สองคือ การก้าวไปสู่ความเป็นประเทศพัฒนาแล้วในปี 2049 ซึ่งเป็นวาระครบรอบ 100 ปี ของการก่อตั้งสาธารณรัฐประชาชนจีน

4. **ระบบระหว่างประเทศหรือระเบียบในภูมิภาค (Regional Order)** ระบบระหว่างประเทศในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก เป็นระบบโครงสร้างอำนาจที่สหรัฐอเมริกาใช้อำนาจและอิทธิพลครอบงำมาตั้งแต่สหรัฐอเมริกาชนะสงครามโลกครั้งที่ 2 และยังคงกำลังไว้ในเอเชียซึ่งเคยมีบทบาทในการปิดล้อมจีนในช่วงสงครามเย็นโดยผ่านกลุ่มพันธมิตรทางทหารของสหรัฐอเมริกา เมื่อจีนรื้อฟื้นความสัมพันธ์สู่ปกติ (Normalization) กับสหรัฐอเมริกาในทศวรรษที่ 1970 เพื่อให้สหรัฐอเมริกาคานอำนาจกับสหภาพโซเวียตที่ขัดแย้งกับจีนโดยมีการปะทะกันที่พรมแดนใน ปี 1969 จีนได้ปรับความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้านรวมทั้งพันธมิตรของสหรัฐอเมริกา ทำให้สามารถอยู่ร่วมกันได้โดยสันติและค้าขายติดต่อได้ประโยชน์ร่วมกัน ระบบระหว่างประเทศในเอเชีย-แปซิฟิก หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 มีลักษณะคล้ายดุมล้อและซี่ล้อ (Hub and Spokes) ซึ่งสหรัฐอเมริกาเป็นดุมล้อ มีข้อตกลงร่วมกันเป็นพันธมิตรทางทหารกับญี่ปุ่น เกาหลีใต้ ออสเตรเลีย ฟิลิปปินส์ และประเทศไทย ซึ่งเป็นซี่ล้อ ยังคงดำรงอยู่แม้สงครามเย็นจะสิ้นสุดลง ความสำเร็จทางเศรษฐกิจของจีนทำให้จีนขยายอิทธิพลทางการเมือง ทางเศรษฐกิจ และการทหาร จีนเริ่มเรียกร้องให้ประเทศเพื่อนบ้านของจีนยุติการเป็นพันธมิตรกับสหรัฐอเมริกาโดยอ้างว่า "ล้ำสมัย" ไม่เหมาะสมกับยุคหลังสงครามเย็น ในขณะเดียวกันจีนก็ขยายบทบาททางเศรษฐกิจการเมือง โดยการเข้ามาเป็นคู่เจรจากับอาเซียน และสนับสนุนให้มีการจัดตั้งกลุ่ม ASEAN+3 โดยไม่มีสหรัฐอเมริกา จีนเริ่มมีบทบาทเป็นขั้วอำนาจใหม่ทางเศรษฐกิจในเอเชียตะวันออกเฉียง

ต่อมา จีนยังกล่าวหาว่า สหรัฐอเมริกาพยายามเข้าแทรกแซงในข้อพิพาททะเลจีนใต้เมื่อ สหรัฐอเมริกาสนับสนุนพันธมิตรของสหรัฐอเมริกา เช่น ฟิลิปปินส์ เมื่อเริ่มเห็นความแข็งแกร่งของจีนว่า สหรัฐอเมริกาให้ความสำคัญกับ "เสรีภาพในการเดินเรือ" ในทะเลจีนใต้จึงเท่ากับไม่ยอมรับในการอ้างอำนาจอธิปไตยของจีนในพื้นที่ทะเลจีนใต้ ประธานาธิบดีโอบามา แห่งสหรัฐอเมริกาต้องเข้ามาดูแลผลประโยชน์โดยประกาศนโยบาย "หวนกลับสู่เอเชีย" (Pivot to Asia) อีกทั้งให้ความสำคัญและพยายามสร้างบทบาทในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกมากขึ้น สภาวะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ของโลกที่เปลี่ยนไปเนื่องจากแอฟริกาของจีน ความเคลื่อนไหวของสหรัฐอเมริกาที่สำคัญ คือ สหรัฐอเมริกาได้ส่งนาวิกโยธิน จำนวน 250 นาย พร้อมยานพาหนะ เรือรบ และอากาศยานมาประจำการที่ฐานทัพของออสเตรเลีย ในปี 2015 โดยมีเป้าหมายจะเพิ่มจำนวนเป็น 2,500 นาย ในปี 2016 นอกจากนี้ สหรัฐอเมริกายังมีความพยายามที่จะยกระดับความสัมพันธ์ทางทหารกับเวียดนามโดยเฉพาะการกลับมาใช้ฐานทัพที่อ่าวคัมรานท์ (ซึ่งสหรัฐอเมริกาเคยใช้ในช่วงสงครามเวียดนาม)

การเข้ามามีบทบาทของสหรัฐอเมริกาในทะเลจีนใต้ ทั้งการส่งเรือรบและเครื่องบินรบเข้ามาในพื้นที่พิพาทของทะเลจีนใต้เพื่อแสดงการไม่ยอมรับในการอ้างสิทธิ์และอำนาจอธิปไตยของจีนในพื้นที่พิพาท อีกทั้งต้องการแสดงออกในสิทธิและเสรีภาพในการผ่านพื้นที่ (Freedom of Navigation) เพื่อยืนยันท่าทีของสหรัฐอเมริกาที่ไม่ยอมรับอำนาจอธิปไตยของจีนในทะเลจีนใต้สหรัฐอเมริกายังให้การสนับสนุนทั้งทางการทูตและการทหารแก่คู่กรณีของจีนทั้งฟิลิปปินส์ และ เวียดนาม ดังได้กล่าวมาแล้ว ระบบระหว่างประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จึงเป็นการขบเคี้ยวระหว่างมหาอำนาจ 2 อำนาจ คือ มหาอำนาจที่ครองอำนาจนำ คือ สหรัฐอเมริกา และมหาอำนาจที่กำลังทะยานขึ้นคือ สาธารณรัฐประชาชนจีน

ความเข้มแข็งทางการทหารตลอดจนอิทธิพลทางการเมืองของสหรัฐอเมริกาในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ทำให้จีนมองบทบาทของสหรัฐอเมริกากว่าเป็นการขัดขวางการทะยานขึ้นอย่างสันติของจีน อีกทั้งกังวลว่า อาจถูกปิดล้อมทางทะเลโดยสหรัฐอเมริกาและพันธมิตรของสหรัฐอเมริกา จีนพยายามเพิ่มขีดความสามารถทางการทหารในการปกป้องผลประโยชน์ในทะเลจีนใต้ โดยการพัฒนากองทัพเรือของจีนให้ทันสมัย ขยายพื้นที่โดยการสร้างเกาะเทียมในทะเลจีนใต้เพื่อต่อต้านการเข้าถึงพื้นที่ของสหรัฐอเมริกาโดยเฉพาะอย่างยิ่งตามแนวหมู่เกาะแนวที่ 1 (First Island Chain) ซึ่งรวมทะเลจีนตอนใต้ด้วยระบบระหว่างประเทศที่เป็นการขบเคี้ยวเชิงอำนาจระหว่างมหาอำนาจทั้งสองฝ่าย คือ จีนกับ สหรัฐอเมริกา ส่งผลให้จีนต้องแสดงท่าทีที่แข็งแกร่งในการรักษาผลประโยชน์แกน (Core

Interest) ในทะเลจีนใต้

เมื่อพิจารณาจากสาเหตุในการเลือกดำเนินนโยบายต่างประเทศต่อกรณีพิพาททะเลจีนใต้ของจีนแล้ว ผู้เขียนเห็นว่าบทบาทของสหรัฐในฐานะเป็นประเทศภายนอกภูมิภาค ที่ไม่ได้มีความเกี่ยวข้องกับข้อพิพาททะเลจีนใต้โดยตรง แต่สหรัฐเลือกที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในภูมิภาค ทั้งทางด้านความร่วมมือทางการทูต ทางทหาร เป็นต้น เป็นสาเหตุหลักที่ทำให้จีนมีปฏิกริยาที่ตอบโต้ในข้อพิพาททะเลจีนใต้ก้าวร้าวมากขึ้น และจีนมองว่าสหรัฐเป็นปัจจัยหลักที่จะเข้ามาแทรกแซงการขยายอำนาจในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกของจีน และลดความเชื่อมั่นในของประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกที่มีต่อจีน จีนจึงเลือกที่จะเพิ่มกำลังทหารในทะเลจีนใต้ แสดงความเป็นมหาอำนาจในพื้นที่ทะเลจีนใต้โดยการสร้างเกาะเทียม และฝึกซ้อมรบต่างๆ เพื่อแสดงศักยภาพในภูมิภาค และเพื่อลดทอนอำนาจของสหรัฐอเมริกาในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกด้วย ศักดิ์ครั้งนี้เป็นศักระหว่างสองมหาอำนาจ คือ มหาอำนาจเก่า อย่างสหรัฐอเมริกา และมหาอำนาจใหม่ อย่างจีน คงต้องคอยติดตามสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้นต่อไป

บทบาทของสหรัฐที่ส่งผลต่อการดำเนินนโยบายต่างประเทศจีน ต่อกรณีพิพาททะเลจีนใต้

ก่อนหน้านี สหรัฐอเมริกาไม่ได้มองว่าจีนจะเป็นคู่แข่งชั้นที่ท้าทายสหรัฐอเมริกา เพราะมีคู่แข่งเป็นรัสเซียที่แข็งแกร่งกว่าจีนทั้งด้านการทหารและอุตสาหกรรมเมือง ประกอบกับจีนมีพฤติกรรม ในประวัติศาสตร์ว่าเป็นมหาอำนาจที่ไม่รุกรานประเทศอื่น แต่ในช่วงหลังจีนเลือกที่จะดำเนินนโยบายที่มีความแข็งกร้าว ทำให้มุมมองของสหรัฐต่อจีนมีการเปลี่ยนแปลงไป

สำหรับสหรัฐอเมริกา แม้ว่ารัฐบาลประธานาธิบดีโอบามา จะเกี่ยวพันกับจีนมากขึ้น และไม่ได้มองว่าจีนเป็นภัยคุกคาม แต่ในสมัยประธานาธิบดี โดนัลด์ ทรัมป์ ที่ประกาศชัดเจนในถ้อยแถลงเกี่ยวกับนโยบายความมั่นคงแห่งชาติและนโยบายต่างประเทศว่า จีนเป็นภัยคุกคาม และเป็นคู่แข่งชั้นที่สหรัฐอเมริกาต้องชนะในทุกมิติ ประธานาธิบดีทรัมป์ยังกล่าวโทษจีนว่าอยู่เบื้องหลังการบั่นทอนความมั่นคงทางการเมือง เศรษฐกิจ และประชาธิปไตยของสหรัฐอเมริกา รวมทั้งเป็นภัยคุกคามต่อเสถียรภาพ ในภูมิภาคต่าง ๆ เช่น กรณีพยายามครอบครองอิปไตยเหนือหมู่เกาะในทะเลจีนใต้

พลเอกโจเซฟ ดันฟอร์ด ประธานเสนาธิการร่วมของสหรัฐอเมริกาแสดงทัศนะเมื่อปี 2017 ว่า ในปี 2025 จีนจะเป็นประเทศที่คุกคามสหรัฐอเมริกา มากกว่ารัสเซียและเกาหลีเหนือ และจีนกำลังสกัดกั้นบทบาทของสหรัฐอเมริกาในต่างประเทศ พร้อมทั้งทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างสหรัฐอเมริกา กับประเทศในเอเชียตกต่ำลง ขณะที่ปรากฏการณ์ในทะเลจีนใต้เป็นสิ่งบ่งชี้ถึงการเพิ่มบทบาททางทหารของจีน³⁷ ส่วน พลโทแพทริก ฮิวจ์ ผู้อำนวยการสำนักงานข่าวกรองของกระทรวงกลาโหม สหรัฐอเมริกามีความเห็นที่จีนมีศักยภาพที่จะเป็นภัยคุกคามต่อผลประโยชน์ของสหรัฐอเมริกาในภูมิภาคเอเชียได้ในอีก 10-20 ปี³⁸

สหรัฐอเมริกายังทำสงครามการค้า (trade war) กับจีนด้วยการตั้งกำแพงภาษีตอบโต้สินค้านำเข้าระหว่างกันตั้งแต่ปี 2017 และยังมีผลต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน แต่ก็มีมาตรการตอบโต้กันมาโดยตลอดและยังทำสงครามเทคโนโลยี (technology war) ด้วยการโน้มน้าว และกดดันประเทศต่าง ๆ

³⁷ Browne, Ryan, *Top US general: China will be 'greatest threat' to US by 2025*, [Online], September 27, 2017, Available from: cnn.com [2023, July 1].

³⁸ Copp, Tara and Mehta, Aaron, *New defense intelligence assessment warns China nears critical military milestone*, [Online], January 16, 2019, Available from: militarytimes.com/ [2023, July 1].

ให้หลีกเลี่ยงการใช้อุปกรณ์ และเทคโนโลยีจากบริษัท หัวเว่ย และบริษัท ZTE ของจีน³⁹ เพื่อสกัดกั้นนโยบาย Made in China 2025 จีนเชื่อว่าสหรัฐอเมริกา สกัดกั้นยุทธศาสตร์ Made in China 2025⁴⁰ ที่จีนมีเป้าหมายจะยกระดับและพัฒนาอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีระดับสูงใน 10 สาขาครอบคลุมทั้งปัญญาประดิษฐ์ รถยนต์อัตโนมัติ ระบบบล็อกเชน หุ่นยนต์ และการผลิตด้านไฮเทค เพื่อลดการพึ่งพาเทคโนโลยีจากต่างชาติ ซึ่งจะทำให้จีนเป็นมหาอำนาจทางเทคโนโลยี ที่สนับสนุนให้ผู้ผลิตสินค้าเทคโนโลยีทั่วโลกมาตั้งสำนักงานใหญ่ในจีน และถ่ายทอดเทคโนโลยีให้ผู้ผลิตจีน ควบคู่กับการพันธมิตรด้านการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศรายใหม่ ซึ่งจะทำให้จีนมีการพัฒนาความสัมพันธ์และความร่วมมือด้านเศรษฐกิจกับประเทศต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว) ซึ่งความขัดแย้งใน 2 ประเด็นดังกล่าว ทำให้โลกจะเผชิญความไม่แน่นอนทางเศรษฐกิจ การค้า และการแยกห่วงโซ่การผลิต (supply chain) มากขึ้น นอกจากนี้สหรัฐอเมริกาได้โน้มน้าวประเทศอื่น ๆ ให้ทบทวนข้อตกลงการค้ากับจีนด้วย เช่น ออสเตรเลีย และแคนาดา อย่างไรก็ตาม จีนก็ตอบโต้สหรัฐอเมริกาอย่างเท่าเทียมมากขึ้น เช่น ในประเด็นสงครามการค้า จีนตอบโต้สหรัฐอเมริกาและโลกตะวันตกด้วยการเปิดเผยยุทธศาสตร์ Dual Circulation⁴¹ เมื่อพฤษภาคม 2020 เพื่อรับมือกับการกีดกันการค้าที่จะเพิ่มขึ้น รวมทั้งให้ความสำคัญกับหลักการระบบหมุนเวียนภายในประเทศของจีนทั้งหมด และสร้างอำนาจซื้อจากภายในให้แข็งแกร่งที่สุด เช่น ใช้นวัตกรรมของจีน ลดการพึ่งพาตลาดและเทคโนโลยีต่างประเทศให้มากที่สุด แต่จีนก็ไม่ได้ละเลยกับต่างประเทศควบคู่ไปด้วย

อย่างไรก็ดี สหรัฐอเมริกาและประชาคมระหว่างประเทศเริ่มวิตกกับการพัฒนากองทัพให้ทันสมัยมากขึ้นจากบทเรียนจากสงครามอ่าวเปอร์เซียเมื่อปี 1991 เพราะจีนเห็นว่าสหรัฐอเมริกามีกองทัพที่ทันสมัยเป็นปัจจัยสร้างความได้เปรียบในการควบคุมสถานการณ์ความมั่นคงระหว่างประเทศ และต่อการพัฒนาด้านการทหารของจีน แม้จะยังเป็นลักษณะสันนิษฐานเชิงป้องกัน คือ จีนต้องการมีกองทัพที่ทัดเทียมประเทศอื่น โดยไม่มีเจตนาจะรุกรานหรือทำร้ายต่างประเทศ และเป็นความจำเป็นต้องพัฒนา เพราะจีนมีอาวุธที่ล้ำสมัยอย่างมาก แต่พฤติกรรมของจีนในอดีตบ่งชี้ว่าจีนเคยมีใช้

³⁹ Diane Bartz and Alexandra Alper. *U.S. bans new Huawei, ZTE equipment sales, citing national security risk*, [Online], December 1 2022, Available from: <https://www.reuters.com/business/media-telecom/us-fcc-bans-equipment-sales-imports-zte-huawei-over-national-security-risk-2022-11-25/>, October 10]

⁴⁰ ปรีดี บุญซื่อ. *ทำไมประเทศอุตสาหกรรมจึงต่อต้านนโยบาย Made in China 2025 ของจีน*, [Online], สิงหาคม 6 2018, Available from: <https://thaipublica.org/2018/08/pridi110/#:~:text=ยุทธศาสตร์ Made in China 2025,แพทย์ และเทคโนโลยีสารสนเทศ,เป็นต้น,ตุลาคม 10>

⁴¹ ภากร กัทชลี. *ถอดรหัสกลยุทธ์ Dual Circulation เศรษฐกิจวงจรคู่ คีย์สำคัญสู้วิกฤตโควิดของจีน*, [Online], มกราคม 26 2023, Available from: <https://thestandard.co/strategy-dual-circulation-china/>, ตุลาคม 10]

กำลังทหารแก้ไขปัญหาต่างประเทศ เฉพาะอย่างยิ่ง ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับเขตแดนของจีน เช่น การทำสงครามกับอินเดีย การทำสงครามกับโซเวียต และการยึดหมู่เกาะพาราเซล

การดำเนินนโยบายชาตินิยม (nationalism) ของทั้งสองประเทศ ยังทำให้การแข่งขันอิทธิพลระหว่างจีนและสหรัฐอเมริกามีความชัดเจน และตอบโต้กันมากขึ้น จากที่ปลูกเร้าให้ประชาชนในประเทศออกมาปกป้องผลประโยชน์ของประเทศตนเอง เห็นได้ชัดจากนโยบาย America First ของประธานาธิบดีทรัมป์ ที่นำไปสู่การทำสงครามการค้า และสงครามเทคโนโลยีกับจีน นอกจากนี้ ประธานาธิบดี สี จิ้นผิง ก็ดำเนินนโยบายเชิงรุกของจีนที่สร้างกระแสชาตินิยมด้วยการทำให้เกิดความศรัทธา และชอบธรรมในพรรคคอมมิวนิสต์ พร้อมกับชูนโยบายให้จีนกลับมายิ่งใหญ่อีกครั้งนอกจากนี้ ยังชี้ให้เห็นว่าอิทธิพลของสหรัฐอเมริกาและประเทศตะวันตกเริ่มถดถอยจากการที่ในช่วงปี 2007-2008 สหรัฐอเมริกาต้องเผชิญกับวิกฤตเศรษฐกิจ (sub-prime crisis)

การเปลี่ยนการดำเนินนโยบายแบบสัจนิยมเชิงป้องกันมาเป็นสัจนิยมเชิงรุกของจีนมากขึ้น จากท่าทีที่แข็งกร้าวของประธานาธิบดี สี จิ้นผิง ในการบริหารประเทศ ประกอบกับสหรัฐอเมริกาก็พร้อมที่จะสกัดกั้นการขยายอิทธิพลของจีน ทำให้มีการกล่าวถึงแนวคิด "กั๊กดั๊กชู่ชิติดิส" อย่างกว้างขวางว่าจีนกับสหรัฐอเมริกาคงจะขัดแย้งกันจนเผชิญหน้าทางการทหาร หรือมีการทำสงคราม ในมิติใดมิติหนึ่ง แต่การที่จะเกิดสงครามเต็มรูปแบบระหว่างสองประเทศมีโอกาสน้อยมาก เนื่องจากพึ่งพาผลประโยชน์ระหว่างกันมาก เฉพาะอย่างยิ่งด้านเศรษฐกิจ และการค้า โดยเมื่อปี 2020 จีนเป็นประเทศคู่ค้าอันดับ 1 ของสหรัฐอเมริกา และสหรัฐอเมริกาก็นำเข้าสินค้าจากจีนมากเป็นอันดับ 1 รวมทั้งจีนยังถือครองพันธบัตรของสหรัฐอเมริกามากเป็นอันดับ 2 รองจากญี่ปุ่น⁴² นอกจากนี้ ในมิติด้านความมั่นคง ทั้งสองประเทศยังมีความร่วมมือด้านต่อต้านการก่อการร้าย และอาชญากรรมข้ามชาติระหว่างกัน เช่น ประเด็นยาเสพติด

ยุทธศาสตร์ของสหรัฐต่อจีนในภูมิภาคเอเชียเอเชียตะวันออก

ทะเลจีนใต้ ซึ่งอยู่ในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิกเป็นพื้นที่แข่งขันอิทธิพลระหว่างสหรัฐอเมริกากับจีนที่สำคัญเนื่องจากเป็นภูมิภาคที่มีความสำคัญต่อการเป็นพื้นที่เศรษฐกิจขนาดใหญ่ของทั้งสองประเทศประกอบกับในเชิงยุทธศาสตร์ จีนเชื่อว่าภูมิภาคนี้คือหลังบ้านที่สำคัญของจีน และเป็นเพื่อนบ้านของจีน ส่วนสหรัฐอเมริกาก็มีจุดยืนว่า คือเขตอิทธิพลของตน และมีผลประโยชน์ทั้งการค้าการ

⁴² U.S. Trade Relations. *Congressional Research Service, In Focus*, [Online], February 16 2021, Available from: <https://crsreports.congress.gov/product/pdf/IF/IF11284/13> [2023, July 1]

ลงทุน และความมั่นคงที่มีทหารอเมริกันในญี่ปุ่น (ประมาณ 5,500 นาย) และเกาหลีใต้ (28,000 นาย) ที่ต้องให้ความคุ้มครอง ขณะเดียวกัน สหรัฐอเมริกาก็มีไทย ฟิลิปปินส์ ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ และ ออสเตรเลียที่เป็นพันธมิตรหลักด้านความมั่นคง และมีกองบัญชาการภาคพื้นอินโด-แปซิฟิกในการช่วยสนับสนุนบทบาทและอิทธิพลของสหรัฐอเมริกาในภูมิภาค

ในสมัยประธานาธิบดี จอร์จ ดับเบิลยู บุช มุ่งแต่ทำสงครามต่อต้านการก่อการร้ายในอิรัก และอัฟกานิสถาน หลังเผชิญกับเหตุการณ์วินาศกรรม เมื่อ 11 กันยายน 2001 ทำให้เงินเติบโตอย่าง สันติ ในภูมิภาคนี้อย่างรวดเร็ว ทั้งการเมือง เศรษฐกิจ เทคโนโลยี และในสมัยประธานาธิบดี โอบามา มีการประกาศนโยบายปรับสมดุลทางยุทธศาสตร์ต่อภูมิภาคเอเชีย (rebalancing or pivot to Asia) เมื่อปี 2011 และประกาศเจตนาระหว่างเยือนออสเตรเลีย เมื่อพฤศจิกายน 2011 ว่า สหรัฐอเมริกา จะอยู่ในภูมิภาคในฐานะมหาอำนาจในแปซิฟิก (America was "here to stay" as a pacific power) แต่ขณะเดียวกันยังเกี่ยวพันกับจีนควบคู่ไปด้วย โดยประธานาธิบดีโอบามา กล่าวระหว่างการ พบหารือกับประธานาธิบดี สี จิ้นผิง ที่ซันนิแลนด์ รัฐแคลิฟอร์เนียเมื่อ 7 มิถุนายน 2014 ให้ ความสำคัญกับความร่วมมือรูปแบบใหม่บนผลประโยชน์ และการเคารพซึ่งกันและกัน ซึ่ง ประธานาธิบดี สี จิ้นผิง ก็ให้ความสำคัญและเห็นว่าเป็นจุดเริ่มต้นใหม่ของความสัมพันธ์ (the China-U.S. relationship has reached a new historical starting point)⁴³

ในสมัยประธานาธิบดีทรัมป์ ยังได้ประกาศการเกี่ยวพันกับภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิกในระหว่าง การเยือนเอเชียของประธานาธิบดีทรัมป์ เมื่อพฤศจิกายน 2017 ว่า สหรัฐอเมริกายังเป็นส่วนหนึ่งของ เอเชีย รวมทั้งคงอำนาจในแปซิฟิก (pacific power) และกระทรวงการต่างประเทศได้ประกาศ A free and open Indo - pacific: Advancing a Shared Vision เมื่อพฤศจิกายน 2019⁴⁴ ซึ่งจะ ครอบคลุมถึงพื้นที่ถึงมหาสมุทรอินเดีย รวมทั้งต้องเปิดกว้างและเสรี (free and open) ทุกประเทศมี ความเท่าเทียม และไม่ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลมหาอำนาจใดประเทศเดียว (นัยคือจีน) และเมื่อ 20 พฤษภาคม 2020 ทำเนียบประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกาได้ออกยุทธศาสตร์ที่ชื่อว่า The U.S. Strategic Approach to The People's Republic of China⁴⁵ ที่ระบุชัดเจนว่า สหรัฐอเมริกา มุ่ง

⁴³ Remark by president Barak Obama and President Xi Jinping of the People's Republic of China before bilateral meeting, [Online], June, 7 2013, Available from: <https://obamawhitehouse.archives.gov> [2023, June 28].

⁴⁴ A FREE AND OPEN INDO-PACIFIC; Advancing a Shared Vision, [Online], November 4, 2019, Available from: <https://state.gov> [2023, June 28].

⁴⁵ The U.S. Strategic Approach to The People's Republic of China, [Online], May, 2020, Available from: <https://trumpwhitehouse.archives.gov> [2023, June 28].

ตอบโต้อิทธิพลเงินด้วยการดำเนินนโยบายแข่งขันกับเงินอย่างเข้มข้นทั้งความขัดแย้งทางการค้า การดำเนินนโยบายของเงินต่อไต้หวัน ฮองกง ทะเลจีนใต้ และประเทศลุ่มแม่น้ำโขงตอนล่างที่เป็นพื้นที่อิทธิพลของจีน

ในสมัยประธานาธิบดีไบเดน ได้สานต่อการใช้ความร่วมมือ 4 ฝ่าย ที่เรียกว่ากลุ่ม Quadrilateral Security Dialogue-QUAD (ประกอบด้วยสหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น ออสเตรเลีย และอินเดีย โดยประธานาธิบดีไบเดน ได้พบหารือกับผู้นำของประเทศในกลุ่ม QUAD ด้วยตนเองเป็นครั้งแรกผ่านระบบวิดีโอคอนเฟอร์เรนซ์เมื่อมีนาคม 2021 ได้ให้ความชัดเจนถึงความขัดแย้งและการแข่งขันระหว่างจีนกับสหรัฐอเมริกาว่าการแข่งขันระหว่างจีน และสหรัฐอเมริกาเป็นการแข่งขันระหว่างประชาธิปไตยกับอำนาจนิยม (democracy กับ authoritarianism)

กลุ่ม QUAD ยังร่วมมือในด้านการทหารเพื่อแสดงศักยภาพในการปิดล้อมจีนด้วยการเข้าร่วมฝึกซ้อมรบทวิภาคีระหว่างสหรัฐอเมริกากับอินเดียภายใต้รหัส Malabar 2021 บริเวณเกาะกวมในปลายสิงหาคม 2021 หลังจากเมื่อปี 2015 และเมื่อปี 2020 ญี่ปุ่นและออสเตรเลียได้เข้าร่วมการฝึกซ้อมรบร่วมภายใต้รหัสนี้ในมหาสมุทรอินเดีย เพื่อป้องปรามจีนที่ขยายอิทธิพลของไปยังบริเวณมหาสมุทรอินเดีย อนึ่ง การซ้อมรบทางเรือภายใต้รหัส Malabar เป็นการซ้อมรบระหว่างสหรัฐอเมริกากับอินเดียในบริเวณมหาสมุทรอินเดียที่เริ่มเมื่อปี 1982 และเป็นสัญลักษณ์ความร่วมมือทางทหารระหว่างสองประเทศที่แข็งแกร่ง

รองประธานาธิบดีคามาลา แฮร์ริส ที่เยือนสิงคโปร์ และเวียดนาม ระหว่าง 23-26 สิงหาคม 2021 ได้โจมตีจีนในประเด็นทะเลจีนใต้ว่าจีนมีพฤติกรรมก้าวร้าวในทะเลจีนใต้ พร้อมกับยืนยันว่าสหรัฐอเมริกาคือหุ้นส่วนของภูมิภาคที่ไม่ต้องการให้ประเทศใดต้องเลือกข้าง แต่ต้องการให้ส่งเสริมภูมิภาคให้เสรี เปิดกว้าง มีความมั่นคงและความมั่งคั่ง อยู่บนหลักกฎหมายระหว่างประเทศ ขณะที่จีนก็ตอบโต้อย่างทันทีว่า สหรัฐอเมริกาทำให้ประเทศในภูมิภาคต้องเผชิญการแข่งขัน และเลือกข้าง ก่อนหน้านี้ จีนยังไม่ยอมอ่อนข้อให้กับสหรัฐอเมริกาในระหว่างการเยือนจีนของรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศของสหรัฐอเมริกา โดยจีนแสดงให้เห็นว่า ต้องการฟื้นฟูความสัมพันธ์ทวิภาคี แต่สหรัฐอเมริกา ต้องปรับนโยบายต่อจีนให้อยู่บนพื้นฐานของความมีเหตุมีผลและดำเนินการได้อย่างเป็นรูปธรรม พร้อมส่งสัญญาณว่า ความพยายามสกัดกั้นจีนที่มุ่งพัฒนาประเทศเพื่อฟื้นฟูความยิ่งใหญ่ของจีนจะไม่ประสบผล และจีนจะยึดมั่นแนวทางการพัฒนาอย่างสันติ โดยไม่ได้ต้องการท้าทายหรือแทนที่สหรัฐอเมริกา ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศจีนได้ระบุถึง หลัก 3 ประการ เพื่อ

ป้องกันไม่ให้ความสัมพันธ์ทวิภาคีเสื่อมทรามลง ได้แก่ (1) สหรัฐอเมริกาต้องไม่ท้าทายหรือพยายาม บั่นทอนระบบสังคมนิยมที่มีลักษณะแบบจีน (2) สหรัฐอเมริกาต้องไม่ขัดขวางกระบวนการพัฒนา ประเทศของจีน และ (3) สหรัฐอเมริกาต้องยุติการแทรกแซงอำนาจอธิปไตย และ บุรณภาพแห่ง ดินแดนของจีน

การเผชิญหน้ากันมากขึ้นระหว่างสหรัฐกับจีน

การดำเนินนโยบาย และความเคลื่อนไหวเชิงรุกในภูมิภาคของสหรัฐอเมริกาข้างต้น ทำให้จีน เชื่อว่า เป็นการปิดล้อม และช่วยจีน เฉพาะอย่างยิ่งในสมัยประธานาธิบดีโอบามา ที่มีการย้ายกองเรือ และยุทธโศปกรณ์ไปประจำในภูมิภาคนี้มากขึ้นตาม rebalancing or pivot to Asia ซึ่งแม้ทั้งสอง ประเทศยืนยันว่าไม่ต้องการให้มีการเลือกข้างว่าจะอยู่กับฝ่ายใด แต่ประเทศในอาเซียนก็มีการ ตอบสนองกับการเปลี่ยนแปลงภูมิรัฐศาสตร์ครั้งนี้ แตกต่างกันตามผลประโยชน์แห่งชาติของตน เช่น เกิดการเสียดังในอาเซียน และกระทบต่อเอกภาพของอาเซียนอย่างรุนแรงจากการที่อาเซียนไม่สามารถออกเอกสารผลลัพธ์ (joint communique) ของการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศอาเซียนครั้งที่ 45 ในปี 2012 ที่กัมพูชาได้ ซึ่งเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์ที่มีการก่อตั้งอาเซียน

การแข่งขันระหว่างจีนกับสหรัฐอเมริกาในเอเชีย-แปซิฟิกในสมัยประธานาธิบดีทรัมป์ ชัดเจน และเข้มข้นกว่าทุกสมัยที่ผ่านมา โดยประกาศยุทธศาสตร์ที่ปิดล้อมจีนมากขึ้น และสกัดกั้นยุทธศาสตร์ Belt and Road Initiative (BRI) ของจีน ด้วยการเปลี่ยนชื่อจากยุทธศาสตร์ Rebalance หรือ Pivot to Asia เป็นยุทธศาสตร์อินโด-แปซิฟิกที่เสรีและเปิดกว้าง เพื่อตอบโต้จีนมีท่าทีแน่วแน่ (assertive) และไม่เกรงกลัวสหรัฐอเมริกาทุกกรณี รวมทั้งไม่หวั่นเกรงจากการถูกปิดล้อมจากสหรัฐอเมริกา แต่ก็ ไม่ได้ทำให้จีนเกรงกลัว เช่น ประเด็นทะเลจีนใต้ที่จีนแสดงท่าทีแข็งกร้าวทางทหาร และไม่ต้องการให้ ประเทศ นอกภูมิภาคเข้าไปเกี่ยวข้อง และการตอบโต้ทางภาษาต่อสหรัฐอเมริกาที่ท่าสงครามการค้ากับ จีน

เอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นพื้นที่แข่งขันระหว่างจีนกับสหรัฐอเมริกา จนถึงสมัย ประธานาธิบดีโจ ไบเดน และสร้างความลำบากใจให้กับประเทศในภูมิภาคมากขึ้น เนื่องจากจะถูกดึง เข้าเป็นฝ่ายของตน เพื่อด้านอิทธิพลกับจีน ขณะที่จีนก็ตอบโต้อย่างแข็งกร้าวเช่นกันในทุกแถลงการณ์ ที่เกี่ยวกับการดำเนินนโยบายต่างประเทศ และยุทธศาสตร์ของสหรัฐอเมริกาที่ผู้นำและเจ้าหน้าที่ ระดับสูงในรัฐบาลสหรัฐอเมริกาหยิบยกประเด็นการด้านการขยายอิทธิพลของจีน รวมถึงพฤติกรรม

ก้าวร้าวของจีนในทะเลจีนใต้ และการละเมิดสิทธิมนุษยชน ขึ้นมากล่าวหาจีนเวทีประชาคมระหว่างประเทศ และขอความร่วมมือจากพันธมิตรขึ้นหาหรือ

โดยเหตุการณ์ความขัดแย้งระหว่างจีนกับสหรัฐอเมริกาในประเด็นข้อพิพาททะเลจีนใต้ เกิดขึ้นเริ่มขึ้นครั้งแรกเมื่อปี 2010 ในการประชุม ASEAN Regional Forum หรือ ARF ณ กรุงฮานอย ประเทศเวียดนาม สหรัฐอเมริกาโดยรัฐมนตรีกลาโหมมีแถลงการณ์เรียกร้องให้ทุกฝ่ายแก้ไขข้อพิพาทดังกล่าวผ่านการเจรจาพหุภาคีเพื่อจัดทำประมวลการปฏิบัติในทะเลจีนใต้ โดยสหรัฐสนับสนุนให้มีการแก้ไขข้อพิพาทโดยสันติวิธี การอ้างสิทธิ์ใดๆในน่านน้ำจะต้องมาจากการอ้างสิทธิ์เหนือดินแดนที่ยึดโยงกับแผ่นดินอย่างถูกต้อง (“all maritime claims must be based on valid land-based territorial claims”) และยังแถลงด้วยอีกว่าการแก้ไขปัญหาพิพาทเหนือพื้นที่ทะเลจีนใต้นั้น “ประเด็นทางการทูตที่มีความสำคัญมากเป็นอันดับต้นๆ” (“leading diplomatic priority”) แถลงการณ์ของสหรัฐส่งผลให้จีนไม่พอใจ เพราะจีนมองว่าจีนไม่ต้องการให้มีประมวลการปฏิบัติในทะเลจีนใต้ แต่ต้องการเจรจาวิภาคีกับแต่ละประเทศเองมากกว่า นอกจากนี้จีนยังเชื่อว่าสหรัฐได้ไปเจรจากับประเทศอาเซียน ลับหลังจีนก่อนออกแถลงการณ์ และจุดยืนของสหรัฐแสดงให้เห็นว่าสหรัฐอเมริกา พยายามเข้ามาก้าวร้าวกับการเมืองภายในภูมิภาคอีกด้วย

หลังจากเหตุการณ์ดังกล่าวสหรัฐอเมริกา มองว่าจีนมีพฤติกรรมแข่งก้าวร้าวขึ้นเกี่ยวกับประเด็นทะเลจีนใต้ ถ้าสหรัฐไม่ทำอะไรพันธมิตรของสหรัฐ โดยเฉพาะประเทศขนาดกลางและขนาดเล็กในภูมิภาคจะต้องหาทางแก้ปัญหาตัวเองโดยอาจเข้าร่วมกับจีนมากขึ้น สหรัฐจึงต้องเข้ามามีส่วนร่วมในภูมิภาคเพื่อปกป้องผลประโยชน์ด้านความมั่นคงให้แก่พันธมิตรซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อสหรัฐด้วย ซึ่งทำให้จีนยังไม่พอใจ คิดว่าสหรัฐแอบอ้างเหตุข้อพิพาทในทะเลจีนใต้เพื่อหาทางเพิ่มกำลังทหารสหรัฐ และปลุกปั่นประแสดต่อต้านจีนในภูมิภาค ทั้งนี้สหรัฐยังคงแสดงท่าทีพร้อมที่จะปะทะกับจีนมากขึ้น เห็นได้จากในเดือนตุลาคม ปี 2011 รัฐมนตรีกลาโหมเผยแพร่วาทกรรม “American’s Pacific Century” ลงวารสาร Foreign Policy ซึ่งถือเป็นสัญญาณทางการเมืองครั้งแรกที่บ่งบอกถึงการที่สหรัฐ จะเข้าไปมีบทบาทในเอเชียแปซิฟิกมากขึ้นผ่านนโยบายการหันหาเอเชีย (Pivot to Asia)⁴⁶ บทความดังกล่าวมีสาระสำคัญ คือ สหรัฐ มีเป้าหมายทำให้รัฐบาลปักกิ่งเป็นหุ้นส่วนหนึ่งในเวทีโลก

⁴⁶ Nakamura, D. (2014, April 16). Obama aims to reinvigorate Asia strategy. The Washington Post.

https://www.washingtonpost.com/politics/obama-aims-to-reinvigorate-asia-strategy/2014/04/16/4a46ed5e-c4bf-11e3-bcec-b71ee10e9bc3_story.html

โดยการเรียกร้องให้รัฐบาลปักกิ่งทำตามความรับผิดชอบในฐานะมหาอำนาจโลกที่กำลังผงาดขึ้นมา รัฐมนตรีกลาโหมยังคงให้ความเชื่อมั่นในพันธมิตรดั้งเดิม ระบุว่าสหรัฐฯจะเข้าไปลงทุนทางเศรษฐกิจ เน้นย้ำความสำคัญของคุณค่าประชาธิปไตย และให้คำมั่นว่าจะพึ่งพองค์การพหุภาคีใหม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เพื่อรับมือกับผลกระทบความขัดแย้ง หลังจากนั้นในเดือนพฤศจิกายน ปี 2011 ประธานาธิบดีโอบามา มาเยือนออสเตรเลียและได้ขึ้นกล่าวต่อรัฐสภาออสเตรเลียว่า “หลังเวลาหนึ่งทศวรรษที่เราต่อสู้ในสงครามโลกครั้งที่สอง ที่ทำให้เราสูญเสียอย่างมาก ทั้งในแง่ชีวิตและทรัพย์สิน สหรัฐกำลังหันความสนใจมาอย่างคึกคักภาพที่ล้นเหลือของภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก”⁴⁷ ซึ่งเป็นสิ่งเน้นย้ำว่าสหรัฐฯได้สนใจในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกและทำให้จีนเกิดความหวาดระแวงในการเข้ามาของสหรัฐอเมริกา

และจากนโยบายการหันหาเอเชีย (Pivot to Asia) ซึ่งเป็นนโยบายการปรับสมดุลเอเชียนั้น ประกอบด้วย 3 เสาหลัก ได้แก่ ด้านความมั่นคง ด้านเศรษฐกิจ และด้านการทูต ซึ่งด้านความมั่นคงนั้น หมายถึงการถ่ายโอนกำลังออกจากตะวันออกกลางมาประจำการที่ภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกเป็นหลัก นอกจากนี้ในปี 2011 สหรัฐได้บรรลุความตกลงกับออสเตรเลียในการอนุญาตให้มีการสับเปลี่ยนหมุนเวียนการวางกองกำลังทหารเรือจากสหรัฐฯ จำนวนสูงสุด 2,500 นาย ณ เมืองดาร์วินซึ่งเป็นจุดที่ใกล้กับทะเลจีนใต้มากที่สุด⁴⁸ นโยบายด้านความมั่นคงของสหรัฐนี้ ยิ่งทำให้จีนมองว่าสหรัฐฯเป็นภัยคุกคามที่จะเข้ามาแทรกแซงอำนาจในภูมิภาคของตน

และในปี 2012 กระทรวงกลาโหมสหรัฐอเมริกา แถลงว่ากระทรวงมีแผนจะวางกำลังทางเรือแลทางอากาศ 60% ของทั้งหมดไว้ประจำการที่ภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกภายในปี 2020⁴⁹ นอกจากนี้ David Nakamura ผู้สื่อข่าวของสำนักข่าว The Washington Post ตั้งข้อสังเกตว่านับตั้งแต่ฤดูใบไม้ร่วงปี 2012 ทางจีนเริ่มมั่นใจว่าสหรัฐฯวางแผนที่จะสกัดกั้นอิทธิพลของจีน⁵⁰

⁴⁷ Secretary, Office of the Press. 2011. The White House. November 17. Accessed October 14, 2023.

<https://obamawhitehouse.archives.gov/the-press-office/2011/11/17/remarks-president-obama-australian-parliament>.

⁴⁸ Lieberthal, K. G., & Singer, P. W. (2012, February). Cybersecurity and U.S.-China Relations. Brookings Institution. (Lieberthal 2012), pp. 58-59.

⁴⁹ Nakamura, D. (2014, April 16). Obama aims to reinvigorate Asia strategy. The Washington Post.

https://www.washingtonpost.com/politics/obama-aims-to-reinvigorate-asia-strategy/2014/04/16/4a46ed5e-c4bf-11e3-bcec-b71ee10e9bc3_story.html

⁵⁰ Ibid.

กล่าวได้ว่า ประเด็นนิวเคลียร์ของเกาหลีเหนือ ข้อพิพาทในการอ้างสิทธิ์เหนือดินแดนในทะเลจีนใต้ ประกอบกับทิศทางนโยบายใหม่ของรัฐและจีนที่ต่างต้องการมีบทบาทในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกมากขึ้น การมีปฏิสัมพันธ์ในเวทีเดียวกันโดยที่ต่างเชื่อว่าอีกฝ่ายมีเจตนาแข่งขันกับตนเองได้สร้างความตึงเครียดในบริบทความสัมพันธ์ระหว่างสหรัฐกับจีนไปตลอด

ในปี 2014 มีสัญญาณถึงการแผ่ขยายอิทธิพลทางทหารของจีนในทะเลจีนใต้มากขึ้นเรื่อย ๆ จีนเริ่มโครงการสร้างเกาะเทียมในทะเลจีนใต้อย่างจริงจังและต่อเนื่อง เช่น บริเวณแนวปะการัง Fiery Cross, Subi, Johnson South, Mischief และแนวปะการังอื่น ๆ ในหมู่เกาะสแปรตลีย์ และในราวหนึ่งปีต่อมา เกาะเทียมบริเวณ Fiery Cross จากเดิมมีขนาดประมาณสองสนามฟุตบอลหรือ 2.64 เอเคอร์ได้ขยายเป็น 665 เอเคอร์ (ประมาณ 2.69 ตารางกิโลเมตร) และพื้นที่เกาะเทียมบน Mischief Reef ที่ไม่เคยมีพื้นดินมาก่อนได้ขยายเป็น 1,400 เอเคอร์ (ประมาณ 5.67 ตารางกิโลเมตร) โดยรวมแล้วจีนสร้างเกาะเทียมบนแนวปะการัง 7 แห่งในหมู่เกาะสแปรตลีย์ไปแล้วประมาณ 3,000 เอเคอร์ (ประมาณ 12.14 ตารางกิโลเมตร) ซึ่งไม่มีแนวโน้มจะหยุดเพียงเท่านี้⁵¹ และราวต้นเดือนเมษายน ปี 2014 Chuck Hagel รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม เยือนจีน และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมของจีนประกาศว่ากองทัพของจีนนั้น “ไม่มีทางถูกสกัดกั้นได้” (“can never be contained”)⁵² นางสาวหัว ชุนหยิง (Hua Chunying) โฆษกกระทรวงการต่างประเทศจีนกล่าวกับสำนักข่าว BBC ในปี 2014 ว่าการปฏิบัติการต่าง ๆ ของจีนในทะเลจีนใต้นั้น “อยู่ในขอบเขตของอำนาจอธิปไตยของจีนทั้งสิ้นและล้วนเป็นสิ่งที่ชอบธรรม” (“entirely within China’s sovereignty and are totally justifiable”)⁵³

การสร้างเกาะเทียมของจีนบนพื้นที่พิพาทในทะเลจีนใต้ทำให้ทั่วโลกตื่นตัว แม้ว่าประเทศอื่นๆ รอบทะเลจีนใต้ที่อ้างสิทธิ์ครอบครองเกาะต่าง ๆ มีการสร้างและถมที่ดินเพื่อขยายขนาดเกาะเช่นเดียวกัน แต่ไม่มีประเทศใดที่สามารถขยายพื้นที่ได้กว้างใหญ่มหาศาลเท่าที่จีนทำได้ ประเทศอื่น ๆ อาจขยายพื้นที่รวมกันได้ประมาณ 20 เอเคอร์ (ประมาณ 0.08 ตารางกิโลเมตร) แต่จีนขยายพื้นที่ได้

⁵¹ Fabey, M. (2018). *Crashback: the Power Clash between the U.S. and China in the Pacific*. New York City: Scribner, p.228.

⁵² Nakamura, D. (2014, April 16). Obama aims to reinvigorate Asia strategy. *The Washington Post*. https://www.washingtonpost.com/politics/obama-aims-to-reinvigorate-asia-strategy/2014/04/16/4a46ed5e-c4bf-11e3-bcec-b71ee10e9bc3_story.html

⁵³ BBC News. (2015, April 1). China building 'great wall of sand' in South China Sea. *BBC News*.

หลายพันเอเคอร์⁵⁴ ในปี 2015 สถาบันคลังสมองของเอกชน Center for Strategic and International Studies เปิดเผยภาพถ่ายจากดาวเทียมเปรียบเทียบความคืบหน้าของจีนในการสร้างเกาะเทียมบริเวณแนวปะการัง Mischief Reef ในทะเลจีนใต้ เป็นที่สนใจของสื่อมวลชนอย่างมากจนมีการไปสัมภาษณ์ประธานาธิบดีโอบามา ระหว่างการเยือนประเทศจาไมก้า ในเดือนเมษายน 2015⁵⁵ ประธานาธิบดีโอบามา ซึ่งโดยปกติแล้วไม่ชอบให้มีการปะทะกันโดยตรงระหว่างสหรัฐกับจีนยังกล่าวถึงประเด็นการสร้างเกาะเทียมของจีนว่าความคิดเห็นจากประเทศเล็ก ๆ ที่อ้างสิทธิ์ในทะเลจีนใต้จะต้องได้รับการพิจารณา และกล่าวเพิ่มเติมว่า “เรื่องที่เรากังวลเกี่ยวกับจีนคือการที่จีนอาจไม่ได้ดำเนินการตามแนวปฏิบัติหรือกฎหมายระหว่างประเทศ และการที่จีนใช้ขนาดและกำลังของตนเองในการบังคับให้ประเทศต่าง ๆ ตกอยู่ในสถานะต่ำกว่า เราคิดว่าเรื่องนี้สามารถแก้ไขได้ด้วยวิธีการทางทูต แต่เพียงเพราะแค่ฟิลิปปินส์และเวียดนามไม่ได้มีขนาดใหญ่เท่าจีนนั้นไม่ได้หมายความว่าประเทศเหล่านี้จะถูกเบียดออกไปเฉย ๆ”⁵⁶ ซึ่งจีนได้ออกมาตอบโต้ถ้อยคำดังกล่าวในเชิงเสียดสีสหรัฐว่า ทุกคนต่างทราบดีว่าฝ่ายใดกันแน่ที่มีขนาดใหญ่ที่สุดและกำลังมากที่สุดในโลก⁵⁷

พลเรือเอกแฮร์รี บี. แฮร์ริส จูเนียร์ (Admiral Harry B. Harris Jr.) ขณะดำรงตำแหน่งผู้บัญชาการของทัพเรือภาคแปซิฟิกของสหรัฐ (Commander of the US Pacific Fleet) กล่าวที่สถาบันคลังสมองของรัฐบาลออสเตรเลีย Australian Strategic Policy Institute ณ กรุงแคนเบอร์รา โดยเปรียบเทียบการสร้างเกาะเทียมของจีนว่าเป็นการสร้าง “มหากำแพงทราย” หรือ “a Great Wall of Sand” และกล่าวด้วยว่า “เมื่อดูรูปแบบพฤติกรรมยั่วยุของจีนต่อประเทศเล็ก ๆ ที่อ้างสิทธิ์ในทะเลจีนใต้แล้ว ไม่น่าประหลาดใจเลยว่าขอบเขตและความเร็วในการก่อสร้างเกาะเทียมได้ทำให้เกิดการตั้งคำถามอย่างจริงจังเกี่ยวกับเจตนาของจีน จีนจะดำเนินการอย่างไรต่อไปนี้จะเป็นตัวชี้สำคัญ

⁵⁴ Fabey, M. (2018). *Crashback: the Power Clash between the U.S. and China in the Pacific*. New York City: Scribner, p.229.

⁵⁵ BBC News. (2015, April 1). China building 'great wall of sand' in South China Sea. BBC News. <https://www.bbc.com/news/world-asia-32126840>

⁵⁶ Fabey, M. (2018). *Crashback: the Power Clash between the U.S. and China in the Pacific*. New York City: Scribner, p.230.

⁵⁷ Kuroyanagi, Y. (2015, July 31). The US-China-Japan Triangle and the Concept of “ASEAN Centrality”: Myth or Reality?. The Asan Forum. <http://www.theasanforum.org/the-us-china-japan-triangle-and-the-concept-of-asean-centrality-myth-or-reality/>

ว่าภูมิภาคนี้จะเดินหน้าไปสู่การเผชิญหน้าหรือความร่วมมือ” นับว่าเป็นแถลงการณ์ที่แข็งกร้าวที่สุดจากเจ้าหน้าที่ระดับสูงของสหรัฐ⁵⁸

พลเรือเอกแฮร์รี บี. แฮร์ริส จูเนียร์ ยืนยันมาตลอดว่าจีนเพิ่มกิจกรรมทางทหาร (militarization) ผ่านการสร้างเทียมในทะเลจีนใต้ แม้ว่ารัฐบาลจีนจะพยายามยืนยันกับรัฐบาลสหรัฐว่าไม่เป็นเช่นนั้น เมื่อพลเรือเอกแฮร์ริสกล่าวโจมตีจีนผ่านสาธารณะมากขึ้นทำให้เขาตกเป็นเป้าวิพากษ์วิจารณ์จากสื่อจีนโดยนำเรื่องเชื้อสายญี่ปุ่นของเขามาโจมตี เมื่อได้ดำรงตำแหน่ง ผู้บัญชาการของกองบัญชาการทหารภาคแปซิฟิกของสหรัฐ (US Pacific Command) พลเรือเอกแฮร์ริสอนุมัติการปฏิบัติการเพื่อเสรีภาพในการเดินเรือ (a freedom of navigation operation หรือ FONOP) โดยการให้กองเรือสหรัฐฯ ลาดตระเวนผ่านพื้นที่พิพาทเพื่อยืนยันหลักการเสรีภาพในการเดินเรือและโต้แย้งข้ออ้างของจีนที่ว่า การครอบครองเกาะเทียมทำให้มีอธิปไตยเหนือดินแดนตรงจุดนั้น ๆ แล้วจะสามารถสั่งห้ามเรือหรืออากาศยานของประเทศอื่น ๆ ไม่ให้เข้ามาบริเวณนั้นได้⁵⁹ ในปี 2016 Ash Carter รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมมาเยี่ยม ที่เรือปฏิบัติการและกล่าวว่าสหรัฐ จะประจำการในภูมิภาคต่อไป⁶⁰

ตัวอย่างสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างสหรัฐฯ กับจีน ในทะเลจีนใต้

สถานการณ์ก่อนหน้านี้อเมริกาฯ ตอบโต้การกระทำของจีนโดยเพียงมีการวางนโยบายกว้างๆ และการแสดงจุดยืนของสหรัฐฯ ต่อจีนเท่านั้น แต่ในภายหลังตั้งแต่จีนมีพฤติกรรมที่ก้าวร้าวมากขึ้นในพื้นที่ทะเลจีนใต้ ทำให้สหรัฐฯ เข้ามามีส่วนร่วมในความมั่นคงทางทะเล (Maritime Security) ในภูมิภาคนี้มากขึ้น และหลายครั้งการเดินทางเรือของสหรัฐฯ โดยเฉพาะกองทัพสหรัฐฯ ที่ผ่านเข้ามาในน่านน้ำทะเลจีน มักจะเกี่ยวข้องกับการช่วยปกป้อง หรือการสร้างความร่วมมือกับ ฟิลิปปินส์ เวียดนาม ส่งผลให้มีการปะทะมากขึ้นกับกองกำลังชายฝั่งของจีนที่แล่นเรืออยู่ในทะเลจีนใต้ ผู้เขียนจึงขอยกตัวอย่างเหตุการณ์ความขัดแย้งระหว่างจีนกับสหรัฐฯ ในทะเลจีนใต้ ซึ่งเกิดขึ้นหลายครั้ง ดังนี้⁶¹

⁵⁸ Fabey, M. (2018). *Crashback: the Power Clash between the U.S. and China in the Pacific*. New York City: Scribner, p.231-232.

⁵⁹ Fabey, M. (2018). *Crashback: the Power Clash between the U.S. and China in the Pacific*. New York City: Scribner, p.233-234.

⁶⁰ Ibid, p.xii

⁶¹ ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ. “สหรัฐฯ กับการดำรงภารกิจในทะเลจีนใต้.” ฉบับที่ 10/22 (16-18 กุมภาพันธ์ 2562) หน้า 1-2

17 มกราคม 2018 เรือพิฆาตยูเอสเอส "ฮอปเปอร์" (USS Hopper) ของสหรัฐฯ ได้เข้าสู่น่านน้ำภายในระยะ 12 ไมล์ทะเลของเกาะหวงเหยียน (Huangyan Island) หรือแนวปะการัง Scarborough Shoal (ในภาษาอังกฤษ) ขณะที่เรือรบจีนได้แจ้งเตือนและขับไล่เรือรบสหรัฐฯ ดังกล่าวออกจากร่านน้ำของจีน ซึ่งฝ่ายจีนชี้ว่า การเคลื่อนไหวของเรือรบสหรัฐฯ ดังกล่าว เป็นความพยายามแสดงแสนยานุภาพในทะเลจีนใต้ โดยอ้างถึงเสรีภาพการเดินเรือ แต่เป็นการละเมิดอธิปไตยและผลประโยชน์ด้านความมั่นคงของจีน อีกทั้งยังเป็นการละเมิดบรรทัดฐานแห่งความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

27 พฤษภาคม 2018 เรือรบฮิกกินส์ (Higgins) และเรือรบอันเทียทาม (Antietam) ของสหรัฐฯ ล่วงล้ำเข้ามาในน่านน้ำหมู่เกาะซีซา โดยไม่ได้รับการอนุญาตจากรัฐบาลจีน โดยทหารเรือจีนได้แจ้งต่อเรือรบสหรัฐฯ ปฏิบัติตามกฎหมายของจีน โดยใช้ทั้งวิธีเตือนและขับไล่ ให้เรือรบสหรัฐฯ ออกไปจากร่านน้ำดังกล่าว ซึ่งจีนแสดงท่าทีที่จะใช้มาตรการขั้นเด็ดขาดเพื่อพิทักษ์อธิปไตยและความมั่นคงแห่งชาติต่อไป

ต้นมิถุนายน 2018 สหรัฐฯ ได้เผยแพร่ข่าวสาร "การทำให้เป็นเขตทหาร" ในทะเลจีนใต้ของจีนและจัดส่งเครื่องบินทิ้งระเบิด B-52 ไปยังน่านฟ้าเหนือทะเลจีนใต้ ทำให้ หวา ซุนอิ่ง โฆษกกระทรวงการต่างประเทศจีนออกคำแถลงเตือนสหรัฐฯ ว่า ควรกล่าวหาอย่างไม่มีรับรับผิดชอบและหยุดการกระทำย่ำแย่ในเขตทะเลจีนใต้ด้วย รวมทั้งเน้นว่าจีนจะไม่หวั่นเกรงต่อการข่มขู่ด้วยเรือรบหรือเครื่องบินรบใด ๆ และจะใช้มาตรการที่จำเป็นทั้งหมดเพื่อพิทักษ์อธิปไตย และความมั่นคงแห่งชาติ รักษาสันติภาพและเสถียรภาพของเขตทะเลจีนใต้

30 กันยายน 2018 เรือพิฆาต USS Decatur ของกองทัพสหรัฐฯ ซึ่งปฏิบัติการกิจ FONOPs ได้เข้าไปในรัศมี 12 ไมล์ทะเลจากฐานชายฝั่งของแนวปะการังกาเวน (Gaven Reef) ถึงแนวปะการังจอห์นสัน (Johnson Reef) บริเวณหมู่เกาะสแปรตลีในทะเลจีนใต้ที่จีนอ้างกรรมสิทธิ์โดยเรือพิฆาต CNS Lanzhou ของจีน ได้เข้าใกล้เรือพิฆาตของสหรัฐฯ จนทำให้ เรือรบสหรัฐฯ ต้องเปลี่ยนเส้นทางเพื่อหลีกเลี่ยงการถูกโจมตีอย่างรวดเร็ว ซึ่งนับเป็นการตอบโต้เชิงกายภาพที่สร้างความตึงเครียดมากที่สุดของจีนบนพื้นที่พิพาทในขณะนั้น

โฆษกกระทรวงการต่างประเทศจีน แถลงเมื่อ 3 ตุลาคม 2018 ว่า สหรัฐฯ ใช้ปฏิบัติการทำร้ายครั้งแล้วครั้งเล่า รวมถึงการคุกคามทางอธิปไตย และความปลอดภัยของจีน อีกทั้งยังเป็นการทำลายสันติภาพ และเสถียรภาพของภูมิภาค จีนขอแสดงความไม่พอใจและคัดค้านในกรณีนี้ รวมทั้ง

ขอให้สหรัฐฯ แก้ไขข้อผิดพลาดนี้ในทันที และยุติพฤติการณ์ทำทนายเพื่อจะได้ไม่กระทบถึงความสัมพันธ์ระหว่างจีน-สหรัฐฯ และสันติภาพ รวมถึงความมั่นคงของภูมิภาค โดยจีนจะใช้มาตรการที่จำเป็นในการปกป้องอธิปไตยและความมั่นคงของประเทศ

ขณะที่ฝ่ายทหารของจีน โดย พันเอกอาวุโส อู๋ เซียน (Wu Qian) โฆษกกระทรวงกลาโหมจีน กล่าวกับสื่อมวลชนว่า จีนมีอธิปไตยเหนือหมู่เกาะและน่านน้ำบริเวณหมู่เกาะในทะเลจีนใต้ ด้วยความพยายามร่วมกันของจีนและประเทศสมาชิกอาเซียน ซึ่งสถานการณ์ทะเลจีนใต้มีแนวโน้มที่ตึงเครียดขึ้นเป็นลำดับ แต่สหรัฐฯ กลับส่งเรือรบแล่นเข้ามาในน่านน้ำหมู่เกาะของจีน ซึ่งเป็นการคุกคามถึงอธิปไตยและความปลอดภัยของจีน และกระทบถึงความสัมพันธ์ระหว่างกองทัพจีน-สหรัฐฯ อย่างร้ายแรง อีกทั้งยังเป็นภัยต่อสันติภาพ ความมั่นคงของภูมิภาคด้วย กองทัพอากาศจีนได้คัดค้านต่อการกระทำดังกล่าวนี้ของสหรัฐฯ

8 มกราคม 2019 เรือ USS McCampbell ซึ่งเป็นเรือพิฆาตติดขีปนาวุธนำวิถีของกองทัพสหรัฐฯ แล่นเข้าไปในเขตรัศมีห่างจากหมู่เกาะพาราเซล 22 กิโลเมตร (13 ไมล์ทะเล) เพื่อทำทนาย คำกล่าวอ้างกรรมสิทธิ์ของจีน และเพื่อแสดงให้เห็นว่าสหรัฐฯ มีเสรีภาพในการบินและการเดินเรือตามกฎหมายระหว่างประเทศ

11 มกราคม 2019 กองทัพเรือของสหรัฐฯ และสหราชอาณาจักร ได้ซ้อมรบในทะเลจีนใต้ ร่วมกันเป็นครั้งแรก นับตั้งแต่ปี 2010

27 มกราคม 2019 เรือรบของสหรัฐฯ จำนวน 2 ลำ ได้แล่นผ่านช่องแคบระหว่างไต้หวันกับจีน โดยจีนได้เฝ้าติดตามคูเรือรบดังกล่าวอย่างใกล้ชิด พร้อมเรียกร้องให้สหรัฐฯ ยึดมั่นตามหลักการจีนเดียว

11 กุมภาพันธ์ 2019 กองทัพเรือสหรัฐฯ ส่งเรือพิฆาต USS Spruance และ USS Preble ปฏิบัติการลาดตระเวน เพื่อแสดงถึงเสรีภาพในการเดินเรือในบริเวณน่านน้ำใกล้พื้นที่พิพาทในทะเลจีนใต้ โดย พล.ร.อ. Phillip Davidson ผู้บัญชาการกองเรือภาคพื้นอินโด-แปซิฟิกของสหรัฐฯ ระบุว่า จะดำเนินการกิจดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งเรียกร้องให้พันธมิตรของสหรัฐฯ อาทิ สหราชอาณาจักร ญี่ปุ่น ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ แคนาดา ฝรั่งเศส เพิ่มบทบาทของตนในการกิจลาดตระเวน FONOPs

21 มิถุนายน 2019 สหรัฐฯ เผยแพร่ภาพถ่ายดาวเทียม ที่แสดงให้เห็นเครื่องบินรบ J-10 อย่างน้อย 4 ลำของจีน ถูกส่งไปประจำการอยู่ในที่เกาะวุตตี้ เกาะที่จีนมีข้อพิพาทกับประเทศอื่นใน

ทะเลจีนใต้ภาพถ่ายดาวเทียมที่บันทึกได้เมื่อวันพุธ แสดงให้เห็นจีนประจำการเครื่องบินรบ J-10 อย่างน้อย 4 ลำ ที่เกาะวู้ตตี้ เกาะใหญ่ที่สุดของหมู่เกาะพาราเซล ในทะเลจีนใต้ ซึ่งนับเป็นการเปิดเผยภาพครั้งแรก หลังมีรายงานเมื่อปี 2017 ว่า จีนส่งเครื่องบินรบรุ่นนี้ ไปประจำการที่เกาะวู้ตตี้กับเกาะอื่นๆ ที่จีนเข้าไปควบคุมในทะเลจีนใต้ ขาวนี้เกิดขึ้นในขณะที่กำลังมีความตึงเครียดระดับสูงในทะเลจีนใต้ และประธานาธิบดีสี จิ้นผิง กำลังจะพบกับประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ ของสหรัฐฯ ที่การประชุมสุดยอด G20 ที่ญี่ปุ่น ในปลายเดือนมิถุนายน 2019

แนวโน้มที่ทั้งสองประเทศจะไม่ยอมอ่อนข้อให้กันและกัน จะส่งผลให้ประเทศในเอเชียต้องระมัดระวังมากขึ้นในการแสวงโอกาสจากการแข่งขัน ได้แก่ กรณีที่จีนและสหรัฐอเมริกาจะมีบทบาทเพิ่มขึ้นในการพัฒนาอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง การใช้ vaccine diplomacy การขยายอิทธิพลผ่านโครงการขนาดใหญ่โดยสหรัฐอเมริกากับกลุ่ม G7 ประกาศเป็นหุ้นส่วนข้อริเริ่ม Build Back Better World (83W) เมื่อ 13 มิถุนายน 2021 เพื่อแข่งขันกับ BRI ของจีน (สหรัฐอเมริกา กับกลุ่ม G7 ประกาศเป็นหุ้นส่วนข้อริเริ่ม Build Back Better World (B3W) เมื่อ 13 มิถุนายน 2021 เพื่อแข่งขันกับ BRI ของจีน โดยเสนอความช่วยเหลือด้านเงินลงทุนให้กับประเทศกำลังพัฒนาดำเนินโครงการก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานที่มีมาตรฐานสูง และสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจของสหรัฐอเมริกา การดำเนินข้อริเริ่ม B3W จะทำให้การแข่งขันอิทธิพลระหว่างสหรัฐอเมริกากับจีนเข้มข้นมากขึ้น และสะท้อนความพยายามของสหรัฐอเมริกาที่จะดึงพันธมิตรเข้าร่วมดำเนินการตามข้อริเริ่มเพื่อแข่งขันกับจีน ซึ่งอินเดียประกาศว่าจะศึกษาข้อริเริ่มดังกล่าวและอาจเข้าร่วมในภายหลัง) การเป็นหุ้นส่วนของยุทธศาสตร์อินโด-แปซิฟิกในอนาคตของสิงคโปร์ การที่ผู้บัญชาการกองบัญชาการภาคพื้นอินโด-แปซิฟิก (USINDOPACOM) ของสหรัฐอเมริกาคนปัจจุบันมีมุมมองว่าจีนเป็นความท้าทาย และเป็นคู่แข่งด้านการทหาร และเชื่อว่าจีนจะดำเนินนโยบายด้านการทหารแข่งกร้าวขึ้น โดยเฉพาะในช่องแคบไต้หวันและทะเลจีนใต้

นอกจากนี้ การที่สหรัฐอเมริกา มีมุมมองต่อจีนในภายภาคหน้าว่าท้าทายต่อระเบียบโลก ดำเนินนโยบายอย่างแข็งกร้าว และไม่เป็นที่ประชาธิปไตย เป็นความตั้งใจของสหรัฐอเมริกาที่ต้องการสร้างภาพลักษณ์เชิงลบให้บทบาทของจีนในประชาคมระหว่างประเทศ เช่น จีนจะมาเอาสถานะมหาอำนาจโลกคืน (reclaim อย่างแข็งกร้าว จีนและรัสเซียในฐานะมหาอำนาจใหม่และนักแก้ (rising and revisionist powers) จะเปลี่ยนแปลงค่านิยมของโลก โดยใช้ความสำเร็จในการปกครองด้วยระบอบเผด็จการอำนาจนิยมและละเมิดสิทธิมนุษยชนเป็นปัจจัยโน้มน้าวให้ทั่วโลกเห็นว่าแนวทางการปกครองของจีนนั้นเป็นทางเลือกนอกจากค่านิยมของประเทศตะวันตก และจีนจะใช้การพัฒนาด้าน

เศรษฐกิจและเทคโนโลยีเป็นประเด็นดำเนินการทูตเชิงรุกกับต่างประเทศ ควบคู่กับกดดันให้ประเทศอื่น ยุติการวิจารณ์สถานการณ์ภายในประเทศของจีน

หากต้องคาดการณ์ว่าจีนจะดำเนินการอย่างไรกับประเด็นความขัดแย้งในทะเลจีนใต้ นั้นเป็นไปได้ว่าจีนจะใจเย็น มองการณ์ไกลและจะคอยสะสมและสร้างความได้เปรียบในภูมิภาค จีนคิดว่า อิทธิพลของตนเองอยู่ยืนยาวนานกว่าของสหรัฐ เพราะสหรัฐจะหันกลับไปหาประเด็นความขัดแย้งใน ตะวันออกกลาง กลับไปหาประเด็นภัยคุกคามจากรัสเซียในยุโรป หรือกลับไปหาปัญหาภายในประเทศเอง ระหว่างนี้ จีนจะสร้างเครือข่ายกับประเทศเพื่อนบ้านด้วยเครื่องมือทางการทูตและทางเศรษฐกิจ ทำให้ประเทศเหล่านี้ต้องพึ่งพาจีน ทำให้จีนมีอิทธิพลซึ่งจะลดความสัมพันธ์ของประเทศเหล่านี้กับ สหรัฐด้วยโดยปริยาย จีนอาจทำให้ประเทศเหล่านี้ขัดแย้งกันเองเพื่อลดโอกาสที่จะรวมกลุ่มกันกลับมา คานอำนาจกับจีน ถ้าไม่มีทางอื่นจริง ๆ จีนก็จะใช้กำลังทางทหารอย่างจำกัดเพื่อเป็นการส่งสอน⁶² ความขัดแย้งในทะเลจีนใต้จึงเป็นประเด็นที่ต้องจับตามองต่อไป

---

⁶² Allison, G. (2018). *Destined for War: Can America and China Escape Thucydides's Trap*. New York: Houghton Mifflin Harcourt, p.152.

สรุป

จากนโยบายต่างประเทศของประธานาธิบดี สี จิ้นผิง ต่อกรณีพิพาททะเลจีนใต้ที่มีความแข็งแกร่งมากขึ้น เนื่องจากสหรัฐอเมริกาได้เข้ามามีบทบาทในภูมิภาคเอเชีย และมีความร่วมมือในภูมิภาคเอเชีย ซึ่งรวมถึงทะเลจีนใต้มากขึ้น ซึ่งจุดมุ่งหมายเพื่อป้องกันการขยายอำนาจของจีนในภูมิภาคเอเชีย เนื่องจากในภูมิภาคนี้มีความสำคัญต่อสหรัฐ อาทิเช่น ช่องทางการเดินเรือ ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมในทะเล เป็นต้น ทำให้จีนเลือกที่จะดำเนินนโยบายต่างประเทศเพื่อปกป้องอำนาจอธิปไตยของตน

การเพิ่มบทบาทของจีนในปัจจุบันที่ขยายอิทธิพลในมิติด้านการทหารมากขึ้น มีโอกาสจะนำไปสู่ความขัดแย้งระหว่างมหาอำนาจ ขณะเดียวกันจีนก็มีพฤติกรรมและดำเนินยุทธศาสตร์ที่ทำทนายสหรัฐอเมริกาชัดเจนมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งภายใต้การนำของประธานาธิบดีสี จิ้นผิง ที่มีความมุ่งหมายให้จีนกลับมาเป็นมหาอำนาจของโลก

จีนซึ่งเผชิญปัญหาความหวาดระแวงของประเทศต่าง ๆ จากกระแสความกลัวการผงาดขึ้นมาเป็นประเทศชั้นนำระดับโลกของจีน (China Threat Theory) จะพยายามพัฒนาสัมพันธภาพพร้อมกับปรับแก้มุมมองเชิงลบต่อจีนของประเทศต่าง ๆ ด้วยการขยายความสัมพันธ์ทางการทูตกับนานาประเทศอย่างต่อเนื่อง เห็นได้จาก 2019 Global Diplomatic Index ของสถาบัน Lowy Institute ของออสเตรเลีย ที่ระบุว่า จีนเป็นประเทศที่มีสำนักงานการทูตมากที่สุดในโลก ตัวเลขดังกล่าวสะท้อนถึงบทบาททางการทูตที่เพิ่มขึ้นของจีนและการเปลี่ยนแปลงทางภูมิรัฐศาสตร์ที่จีนได้รับการยอมรับจากประเทศต่าง ๆ มากขึ้น

ขณะเดียวกัน จีนก็ขยาย soft power ผ่านการจัดตั้งห้องเรียนและชั้นเรียนสถาบันขงจื่อในหลายประเทศ ในห้วงที่จีนผลักดันยุทธศาสตร์ BRI ซึ่งจะเป็นอีกปัจจัยที่สร้างความกังวลให้สหรัฐอเมริกาเกี่ยวกับอิทธิพลของจีนที่เพิ่มขึ้นในประเทศต่างๆ รวมถึงการใช้ประโยชน์ของสถาบันขงจื่อ เพื่อผลประโยชน์ทางการเมืองของจีนเช่นเดียวกับการรุกขยายการลงทุนในต่างประเทศ ซึ่งความกังวลของสหรัฐอเมริกา ต่ออิทธิพลทางเศรษฐกิจที่เพิ่มขึ้นของจีนสอดคล้องกับหลายประเทศที่จีนเข้าไปลงทุน เฉพาะอย่างยิ่งในแถบเอเชียที่หวาดระแวงการเข้าไปลงทุนของกลุ่มทุนจีนมากขึ้น นอกจากนั้น ความเคลื่อนไหวของพลเมืองจีนในต่างประเทศในสถานะต่าง ๆ ซึ่งมีส่วนสนับสนุนการเสริมสร้างบทบาทของจีนในเวทีระหว่างประเทศจะเป็นอีกปัจจัยที่ทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างสหรัฐฯ กับจีน เฉพาะอย่างยิ่งความหวาดระแวงภัยจากการจารกรรมของแต่ละฝ่ายทั้งที่เป็นการกระทำของบุคคลและผ่านเครื่องมือต่าง ๆ

จะเห็นได้ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับสหรัฐอเมริกาที่จะแข่งขันกันเข้มข้นมากขึ้น และขยายการแข่งขันไปในทุกมิติทั้งการเมือง การทหาร เศรษฐกิจ สังคม รวมทั้งการขยาย soft power ไปทั่วโลก จะทำให้บรรยากาศการแข่งขันนำไปสู่ความตึงเครียด และการเผชิญหน้าในเวทีระหว่างประเทศ ทั้งสองประเทศยังจะช่วงชิงบทบาทนำ และสร้างเครือข่ายพันธมิตรที่สนับสนุนค่านิยมทางการเมืองของตนเองมากขึ้น เฉพาะอย่างยิ่งในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิกที่สหรัฐอเมริกาประกาศยุทธศาสตร์ที่จะสกัดกั้นอิทธิพลจีนชัดเจน นับแต่ Rebalance หรือ Pivot to Asia และยุทธศาสตร์อินโด-แปซิฟิก ที่ครอบคลุมถึงพื้นที่ถึงมหาสมุทรอินเดีย รวมถึงการใช้กลุ่ม QUAD ของสหรัฐอเมริกา เพื่อสร้างความแข็งแกร่งของพันธมิตรในการปิดล้อมจีนการแข่งขันระหว่างจีนกับสหรัฐอเมริกาในภูมิภาคนี้ ยังดำเนินการผ่านตัวแทน (proxy) เพื่อช่วงชิงให้ประเทศในภูมิภาคมาอยู่ฝ่ายตน มากขึ้น โดยสหรัฐอเมริกาใช้ผ่านยุทธศาสตร์ Indo-Pacific และกลุ่ม QUAD ขณะที่จีนก็ใช้ยุทธศาสตร์ BRI นอกจากนี้ ในการประชุมสุดยอดกลุ่ม G-7 ที่เมืองคอร์นวอลล์ สหราชอาณาจักร ระหว่าง 11-13 มิถุนายน 2564 ประธานาธิบดีไบเดน ที่นำสหรัฐอเมริกากลับเข้าสู่เวทีความร่วมมือในระดับพหุภาคี จากไม่ได้ให้ความสำคัญในสมัยประธานาธิบดีทรัมป์แล้ว ยังแสดงท่าทีชัดเจนว่าสหรัฐอเมริกาใช้ความร่วมมือกับพันธมิตรต่อต้านการขยายอิทธิพลของจีน เช่น เสนอโครงการ Building Back Better World (B3W) เพื่อแข่งกับ BRI โดยจะเน้นดำเนินโครงการกับประเทศกำลังพัฒนาในภูมิภาคอินโด-แปซิฟิก และอนุภูมิภาคุ่มแม่น้ำโขง เพื่อแข่งขันกับจีน

อย่างไรก็ตาม จีนใช้ช่องทางสื่อสารทุกช่องทางโต้ได้แถลงการณ์ร่วมของการประชุมสุดยอดกลุ่ม G-7 ทั้งการละเมิดสิทธิมนุษยชน เสรีภาพ และประชาธิปไตยว่าเกิดขึ้นในประเทศตะวันตก เช่นกัน ความขัดแย้งในช่องแคบไต้หวัน ทะเลจีนใต้ และทะเลจีนตะวันออก เป็นเรื่องอธิปไตยของจีน ส่วนการสืบสวนหาต้นตอของโรค COVID-19 ควรเป็นหน้าที่ของนักวิทยาศาสตร์ นอกจากนี้ ยังมุ่งเผยแพร่ภาพลักษณ์ที่ดีของจีนจากการบริจาคและขายวัคซีนให้ประเทศกำลังพัฒนาทั่วโลก รวมทั้งเห็นว่าโครงการ B3W ของสหรัฐอเมริกาไม่มีรายละเอียดที่ชัดเจน

ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ซึ่งมีความสำคัญต่อจีนและสหรัฐอเมริกา ทั้งในแง่ยุทธศาสตร์ภูมิรัฐศาสตร์ ความมั่นคง และเศรษฐกิจ ตระหนักในการแข่งขันอิทธิพลของทั้งสองประเทศ ซึ่งแต่ละประเทศมีปฏิริยาตอบสนองต่อการพัฒนาบทบาทและอิทธิพลของทั้งสองประเทศแตกต่างกัน ตามผลประโยชน์แห่งชาติ โดยมีมติเศรษฐกิจเป็นจุดแข็งของจีนในการสร้างความผูกพันทางผลประโยชน์กับประเทศในภูมิภาค ซึ่งจีนมีเครื่องมือสำคัญ ได้แก่ BRI ที่ใช้ส่งเสริมความเชื่อมโยงอย่างรอบด้าน เฉพาะอย่างยิ่งด้านโครงสร้างพื้นฐานและความร่วมมือระหว่างประเทศผ่านเส้นทางบกและทางทะเล

และกรอบความร่วมมือล้านช้าง-แม่โขง (Lancang-Mekong Cooperation-LMC) เพื่อการพัฒนาอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงอย่างยั่งยืน นอกจากนี้ จีนยังให้ความสำคัญกับการกระชับความสัมพันธ์ทวิภาคีกับผู้นำระดับสูง การดำเนินนโยบายทางการทูตทั้งระดับทวิภาคีและพหุภาคีโดยไม่มีเงื่อนไขด้านอุดมการณ์

บรรยากาศการแข่งขันระหว่างจีนกับสหรัฐอเมริกาที่จะเข้มข้นขึ้น ทำให้ประเทศในภูมิภาคต้องเตรียมพร้อมรับมือกับการที่จะไม่คล้อยตามการชี้นำจากทั้งสองประเทศ รวมทั้งการที่จะช่วงชิงไทยไปเป็นพันธมิตรมากขึ้น เพราะปัจจุบันทั้งสองประเทศแข่งขันในการดำเนินนโยบายในเชิงรุก แข็งกร้าวและการแข่งขันด้าน soft power ชัดเจนมากกว่าในอดีต ดังนั้น บรรยากาศการแข่งขันระหว่างจีนกับสหรัฐอเมริกาก็จะไม่ได้เป็นเชิงสัญลักษณ์อีกต่อไป แต่จะเป็นแรงกดดันที่เป็นรูปธรรม จึงต้องระมัดระวังการรับข้อมูลจากทั้งสองประเทศ เพื่อพิจารณานโยบายและทำตัวอย่างระมัดระวัง รวมทั้งมีการปรับตัวให้ยืดหยุ่นตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และการรักษาความสัมพันธ์เพื่อไม่ให้ตกเป็นเครื่องมือในการดำเนินนโยบายต่างประเทศของมหาอำนาจประเทศใดประเทศหนึ่ง และไม่กระทบต่อผลประโยชน์แห่งชาติ

จากการศึกษาเรื่องนโยบายต่างประเทศจีนต่อกรณีพิพาททะเลจีนใต้ ในสมัยประธานาธิบดีสีจิ้นผิง พบว่าบทบาทของสหรัฐในฐานะประเทศภายนอกภูมิภาค ที่ไม่ได้มีความเกี่ยวข้องกับข้อพิพาททะเลจีนใต้โดยตรง แต่สหรัฐเลือกที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในภูมิภาค ทั้งทางด้านความร่วมมือทางการทูต ทางทหาร เป็นต้น เป็นสาเหตุหลักที่ทำให้จีนมีปฏิกิริยาที่ตอบโต้ในข้อพิพาททะเลจีนใต้ก้าวร้าวมากขึ้น และจีนมองว่าสหรัฐเป็นปัจจัยหลักที่จะเข้ามาแทรกแซงการขยายอำนาจในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกของจีน และลดความเชื่อมั่นในของประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกที่มีต่อจีน จีนจึงเลือกที่จะเพิ่มกำลังทหารในทะเลจีนใต้ แสดงความเป็นมหาอำนาจในพื้นที่ทะเลจีนใต้โดยการสร้างเกาะเทียม และฝึกซ้อมรบต่างๆ เพื่อแสดงศักยภาพในภูมิภาค และเพื่อลดทอนอำนาจของสหรัฐอเมริกาในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกด้วย เพื่อจุดประสงค์สุดท้ายแล้วของจีนคือก้าวขึ้นมาเป็นมหาอำนาจคนใหม่ ดังนั้น ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่ประเทศมหาอำนาจจะแสวงหาโอกาสที่จะให้ได้มาซึ่งการมีอำนาจเหนือคู่แข่งของตน และรัฐมีเป้าหมายสูงสุดอยู่ที่การครองความเป็นเจ้า ความเป็นมหาอำนาจ (hegemony) หรือผู้ที่แข็งแกร่งที่สุด เพื่อให้เป็นอิสระจากรัฐอื่น และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศมหาอำนาจจึงถูกกำหนดให้เป็นรูปแบบของการแข่งขันด้านความมั่นคงอยู่ตลอด รัฐจึงต้องขยายอำนาจทางการทหาร เศรษฐกิจและภูมิศาสตร์เพื่อเพิ่มความมั่นคงของรัฐ จึงสามารถที่จะ

อธิบายเหตุผลที่จีนเลือกดำเนินนโยบายต่างประเทศดังกล่าวได้ด้วยทฤษฎี offensive realism เพื่ออธิบายการแสดงออกของชาติมหาอำนาจและรัฐอื่นๆ ในระบบการเมืองระหว่างประเทศ

บรรณานุกรม

2019. *A FREE AND OPEN INDO-PACIFIC; Advancing a Shared Vision*. 4 November. 28 June 2023 ที่เข้าถึง.
- Allison, G. 2018. *Destined for War: Can America and China Escape Thucydides's Trap*. New York: Houghton Mifflin Harcourt.
- Alper, Diane Bartz and Alexandra. 2022. *Reuters*. December 1. Accessed October 10, 2023. <http://www.reuters.com/business/media-telecom/us-fcc-bans-equipment-sales-imports-zte-huawei-over-national-security-risk-2022-11-25>.
2015. *BBC News*. April 1. Accessed October 10, 2023. <https://www.bbc.com/news/world-asia-32126840>.
- C., De Castro} R. 2016. "The Duterte Administration's foreign policy: Unravelling the Aquino Administration's balancing agenda on an emergent China." *Journal of Current Southeast Asian Affairs* 21-23.
- Center for Preventive Action. 2023. *Global Conflict Tracker*. 26 June. 1 July 2023 ที่เข้าถึง. <https://www.cfr.org/global-conflict-tracker/conflict/territorial-disputes-south-china-sea>.
- Chen Hurng-yu. 1995. *The ROC's Policy on the Spratly Islands*. China: Issues & Studies.
1980. "China's Indisputable Sovereignty over the Xisha and Nansha Islands ." *Document of Ministry of Foreign Affairs of the People's Republic of China* 1-7.
2020. *Council on Foreign Relations*. June 11. Accessed October 9, 2023. <http://cfr.org/global-conflict-tracker/conflict/territorial-disputes-southchina-sea>.

- D., Nakamura. 2014. *washingtonpost*. April 16. Accessed October 10, 2023.
https://www.washingtonpost.com/politics/obama-aims-to-reinvigorate-asia-strategy/2014/04/16/4a46ed5e-c4bf-11e3-bcec-b71ee10e9bc3_story.html.
- De Castro, R. C. 2012. "The risk of applying realpolitik in resolving the SouthChina Sea dispute: Implications on regional security." *Pacific Focus* 262.
- Fabey, M. 2018. *Crashback: the Power Clash between the U.S. and China in the Pacific*. New York: Scribner.
- Jilek, V. 2016. "A Classical realist account of China's policy in the South China Sea. ." *Master's thesis in Asia Pacific Studies, National Chengchi University*. 54.
- John J. Mearsheimer. 2001. *The tragedy of great power politics*. New York: W.W.Norton&Company.
- Kuroyanagi, Y. 2015. *theasanforum*. July 31. Accessed October 10, 2023.
<http://www.theasanforum.org/the-us-china-japan-triangle-and-the-concept-of-asean-centrality-myth-or-reality/>.
- Lieberthal, K. G., & Singer. P. W. 2012. *brookings*. February. Accessed October 10, 2023.
https://www.brookings.edu/wpcontent/uploads/2016/06/0223_cybersecurity_china_us_lieberthal_singer_pdf_english.pdf.
- Lijun Sheng. 1995. "Beijing and the Spratlys." *Issues & Studies, Vol. 31, No.7* 18-45.
- Michael Hindley, และ James Bridge. 1994. "South China Sea Disputed Islands." *Free China Review, Vol. 44, No. 8* 42-47.
- Michael Hindley, และ James Bridge. 1994. *South China Sea Disputed Islands*. China: Free China Review.

Ministry of Foreign Affairs of the People's Republic of China. 1980. *China's Indisputable Sovereignty over the Xisha and Nansha Islands*. Beijing: Foreign Languages Press.

N., Waltz} Kenneth. 1979. *Theory of international politics*.

Park Choon-ho. 1996. *China Exclusive Economic Zone,*” *Korea Focus, Bimonthly,* . Korea: Korea Focus.

Peter Kien-hong Yu. 1995. “A Critique of the Three Proposals for ‘Solving’ the Spratlys Dispute: A Chinese View from Taiwan.” *Issues & Studies*. Vol. 31, No. 1 63.

2013. *Remark by president Barak Obama and President Xi Jinping of the People's Republic of China before bilateral meeting*. 7 June. 28 June 2023 ที่เข้าถึง.

Ryan Browne. 2017. *CNN News*. 27 September. 1 July 2023 ที่เข้าถึง.

Secretary, Office of the Press. 2011. *The White House*. November 17. Accessed October 14, 2023. <https://obamawhitehouse.archives.gov/the-press-office/2011/11/17/remarks-president-obama-australian-parliament>.

Sheng Lijun. 1994. “The Nations.” *กวางหมิงรายวัน* 22-23.

Sheng, Lijun. 1995. "Beijing and the Spratlys." *Issue & Studies* 18-45.

Tara Copp, และ Aaron. Mehta. 2019. *New defense intelligence assessment warns China nears critical military milestone*. 16 January. 1 July 2023 ที่เข้าถึง.

2020. *The U.S. Strategic Approach to The People's Republic of China*. May. 28 June 2023 ที่เข้าถึง.

U.S. Trade Relations. 2021. *crsreports*. 16 February. 1 July 2023 ที่เข้าถึง.

1979. *Vietnam's Sovereignty over the Hoang Sa and Truong Sa Archipelagoes*. Hanoi: Ministry of Foreign Affairs.

Yin Zhiping. 1988. *China's Sovereignty over the Nansha Islands Indisputable*. Beijing: Beijing Review.

เขียน ชีรวินัย. 2541. *นโยบายต่างประเทศจีน ศูนย์จีนศึกษา สถาบันเอเชียศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

โกวิท วงศ์สุรวัฒน์. 2516. *นโยบายต่างประเทศของสาธารณรัฐประชาชนจีน*. กรุงเทพฯ: รัฐศาสตร์นิเทศ 8.

ไชยวัฒน์ คำชู ปทุมพร วัชรเสถียร. 2542. *จีนในโลกที่กำลังเปลี่ยนแปลง*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ประดิพัทธ์ ประจวบปัจฉิม. 2560. *นโยบายการทะยานขึ้นอย่างล้นติ : กรณีศึกษาข้อพิพาทกับอาเซียนในทะเลจีนใต้ และการแสดงบทบาทของไทยอย่างสร้างสรรค์*. กรุงเทพฯ: สถาบันส่งเสริมการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี.

ปรีดี บุญชื้อ. 2018. *Thaipublica*. 6 สิงหาคม. 10 ตุลาคม 2023 ที่เข้าถึง. [http://thaipublica.org/2018/08/pridi110/#:text=ยุทธศาสตร์ Made in China 2025, แพทย์ และ เทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นต้น](http://thaipublica.org/2018/08/pridi110/#:text=ยุทธศาสตร์%20Made%20in%20China%202025,แพทย์%20และ%20เทคโนโลยี%20สารสนเทศ%20เป็น%20ต้น).

ภากร กัทลี. 2023. *thestandard*. 26 มกราคม. 10 ตุลาคม 2023 ที่เข้าถึง. <http://thestandard.co/strategy-dual-circulation-china>.

มณฑล ยศสมศักดิ์. 2556. “การขยายบทบาททางการทหารของจีนในทะเลจีนใต้.” *จุลสารความมั่นคงศึกษา*(ฉบับที่ 132-133) 20.

มณฑล ยศสมศักดิ์. 2556. “การขยายบทบาททางการทหารของจีนในทะเลจีนใต้.” *จุลสารความมั่นคงศึกษา*(ฉบับที่ 132-133) 20.

ศิริไกรม สุรชัย และคณะ. 2559. *การวิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อนของแผนงานการจัดตั้งประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (APSC blueprint) และการประเมินบทบาทของประเทศมหาอำนาจในเอเชีย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

2562. “สหรัฐฯ กับการดำรงภารกิจในทะเลจีนใต้.” *ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ* 1-2.

สุรัชย์ ศิริกร. 2001. ความขัดแย้งระหว่างจีน ไต้หวัน เวียดนาม ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย และบรูไน ในการ
อ้างกรรมสิทธิ์ทับซ้อนเหนือหมู่เกาะพาราเซล สแปรตลีย์ และหมู่เกาะอื่นๆ ในทะเลจีนใต้.

PhD Thesis, กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. สถาบันเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา.

อาทร ฟุ้งธรรมสาร. 2542. นโยบายต่างประเทศจีน: จากการปฏิวัติทั่วโลกมาสู่การผูกมิตรกับทุก
ประเทศ. กรุงเทพฯ: คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

บรรณานุกรม

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	ว่าที่พันตำรวจตรีหญิงศิวลักษณ์ ไล่เลิศ
วัน เดือน ปี เกิด	10 มิถุนายน พ.ศ.2535
สถานที่เกิด	จังหวัดลพบุรี
วุฒิการศึกษา	ปริญญาตรี รัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต (ตร.) โรงเรียนนายร้อยตำรวจ ปริญญาตรี นิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง
ที่อยู่ปัจจุบัน	349/49 พหลมคอนโดแจ้งวัฒนะ แขวงตลาดบางเขน เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ
ผลงานตีพิมพ์	-
รางวัลที่ได้รับ	-

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY